

KNÍŽNÁ REVUE

„Niektoré čítačky sú zaujímavé, niektoré menej, no aj pri slabej propagácii majú celkom vysokú návštevnosť a aj to svedčí o tom, že sa slovenská literatúra pomaly vynára z tmy. Nedá mi nespomenúť hojne navštevované literárne pódia na hudobných festivaloch – považujem ich za fantastický nápad, ako dostať literatúru medzi mladých ľudí a držím palce ľuďom, ktorí to risknú a pokúsia sa predstaviť napríklad pána Földváriho pankáčom a metalistom na Pohode.“

Monika Kompaníková na strane 11 odpovedá na naše otázky o súčasnom postavení literatúry a jej tvorcov a tvorkyň.

www.litcentrum.sk

Z OBSAHU

- 03 Valerij BRIUSOV: Oltár bohyně Víťazstva
- 04 Denisa FULMEKOVÁ: Jedy
- 05 Anna ONDREJKOVÁ: Havrania, snová Daniela PŘÍHODOVÁ: Svet, ktorý nepoznám Milan RÚFUS – František HRUBÍN: Hrnček var! Lubica SUBALLYOVÁ: Klúčik od trinástej komnaty Andrej CHUDOBA: Kým nezapadne slnko
- 08 László F. FÖLDÉNYI: Goyov pes Tess GERRITSENOVÁ: Mefistov klub
- 09 Najpredávanejšie knihy vo Francúzsku
- 10 Slovenské vydavateľské centrum v Báčskom Petrovci
- 12 Rozhovor so spisovateľkou Janou BODNÁROVOU

NAJPREDÁVANEJŠIE KNIHY

KNÍHKUPECTVO KNIHA PRE TEBA
MOYSESA 53, 965 01 ŽIAR NAD HRONOM
TEL.: 045/6725648

Slovenské:

1. K. Gillerová: Neodchádzaj – Slovenský spisovateľ
2. T. Keleová-Vasilková: Dúhový most – Ikar
3. I. Bukovský: Hneď to bude - AKV – Ambulancia klinickej výživy

Zahraničné:

1. J. K. Rowlingová: Harry Potter a Dary smrti – Ikar
2. S. Berry: Alexandrijská stopa – Ikar
3. G. Malley: Nadbytoční – Fragment

KNÍHKUPECTVO PANTA RHEI
GAZDOVSKÝ RAD 1998, 931 01 ŠAMORÍN
TEL.: 031/560 3836 FAX: 031/560 3838

Slovenské:

1. P. Nagyová-Džerengová: Nepýtaj sa, kde som – Ikar
2. I. Bukovský: Hneď to bude - AKV – Ambulancia klinickej výživy
3. M. E. Matkin: Miluj ma ironicky – Vydavateľstvo Slovart

Zahraničné:

1. S. Jacobovici – Ch. Pelegrino: Hrobka Ježišovej rodiny – Vydavateľstvo Tatran
2. D. Steelová: Sestry – Ikar
3. T. Vujity: Posledná cesta do pekla – Talentum

LADISLAV BLEHA – KNÍHKUPECTVO MALÝ PRINC
OZC MAX NITRA, CHRENOVSKÁ ULICA 1661/30
949 01 NITRA. TEL.: 037/6900 203, 0918 531 882

Slovenské:

1. M. E. Matkin: Miluj ma ironicky – Vydavateľstvo Slovart
2. P. Nagyová-Džerengová: Nepýtaj sa, kde som – Ikar
3. I. Bukovský: Hneď to bude - AKV – Ambulancia klinickej výživy

Zahraničné:

1. R. Cook: Invázia z galaxie – Ikar
2. L. L. Hayová: Miluj svoj život – Gardenia
3. R. T. Kiyosaki – S. L. Lechterová: Ako podnikat úspešne – Motýľ

NÁVRHY NA CENY LF

Literárny fond SR každoročne odmeňuje najlepšie knižné diela. Právnické aj fyzické osoby, ktoré chcú navrhnúť na ocenenie knihy vydané roku 2007, musia v súlade so štatútom jednotlivých cien poslať diela na Literárny fond na posúdenie odbornej porote. Keďže sa menili štatúty niektorých cien, upozorňujeme vydavateľov na termíny uzávierok návrhov na jednotlivé ocenenia:

Sekcia pre vedecký a odborný preklad:

Cena Mateja Bela do 31.1.2008

Sekcia pre pôvodnú literatúru:

Cena LF za pôvodnú slovenskú literárnu tvorbu do 15.3.2008

Cena Ivana Kraska do 15.3.2008

Cena Imre Madácha do 15.3.2008

Cena Ivana Franka do 15.3.2008

Cena a Prémia Alexandra Pavloviča do 15.3.2008

Sekcia pre vedeckú a odbornú literatúru a počítačové programy

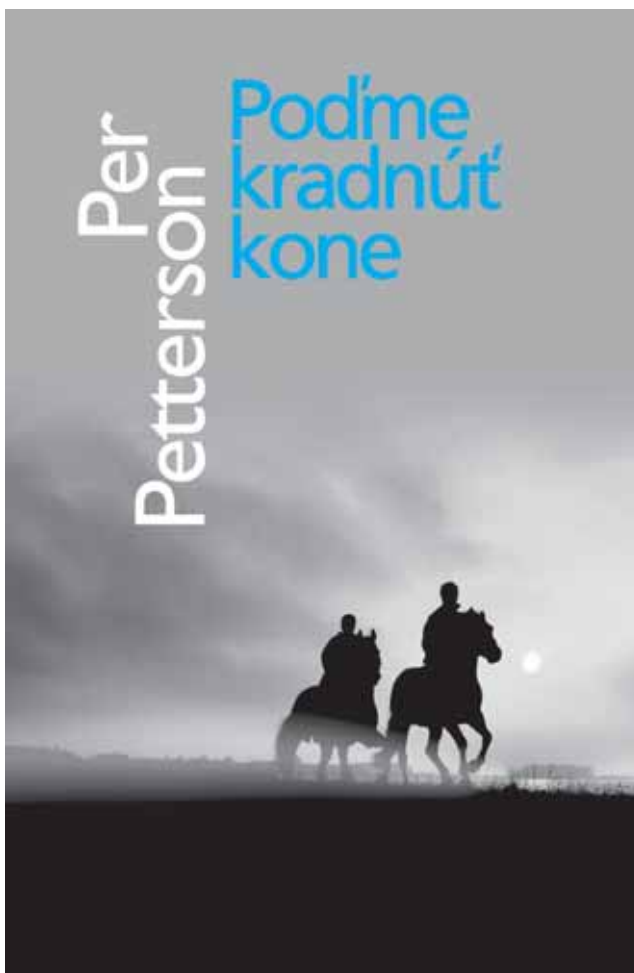
Cena za vedeckú a odbornú literatúru do 30.3.2008

Viac informácií na www.litfond.sk

PhDr. Anna Bédiová tel. 02/5296 8833 bediova@litfond.sk

Anna Chovanová tel. 02/5296 3529

Literárny fond, Grösslingová 55, 815 40 Bratislava

STREDOŠKOLÁCI A KNIHY

Výsledky výskumu stavu a úrovne čítania v SR, ktorý sa tentoraz zamerl na stredoškolákov, práve vyšli knižne v záverečnej správe **Čítanie 2007**. V porovnaní s dlhodobou štúdiu dospeléj populácie a desaťročných detí z minulých rokov výskum medzi stredoškolákmi nezistil nijaké mimoriadne zvláštnosti, najmä pokiaľ ide o aktívny vzťah k beletrii a k odbornej literatúre. Najvýraznejšie azda vystupuje do popredia priemerný údaj o každodennom čítaní krásnej literatúry. Takýchto čitateľov beletrie je totiž v stredoškolskej populácii výrazne menej ako v dospeléj populácii. V priemere 6,8 percenta, kým u dospelých sa tento údaj v uplynulých rokoch stabilne pohyboval medzi 8 až 9 percentami. Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že ide o nezdravú deviáciu či aspoň varujúcu štatistickú odchýlku od priemeru dospelých. Ak sa však na tento ukazovateľ pozrieme podľa typu školy, zistíme, že do uvedenej priemernej hodnoty prispievajú učňovské školy 3,8 %, učilištia s maturitou 4,9 %, stredné odborné školy 7,1 % a gymnáziá 7,8 %. Študenti stredných odborných škôl a gymnázií sa teda veľmi tesne približujú k priemernému stavu v celej populácii. Nižšie zastúpenie pravidelných čitateľov beletrie medzi stredoškolskou mládežou je skôr prirodzenou súčasťou ich životného štýlu. Náš výskum potvrdil v dennom režime stredoškolákov – v porovnaní s dospelou populáciou – oveľa viac športových a spoločenských aktivít, ako diskotéky, koncerty, rôzne párty, tematické pop-festivity a podobne. Aj ich deň má len 24 hodín. A tak možno konštatovať, že aj v hodnotovom rebríčku stredoškolákov má dobrá kniha dôstojné miesto.

Peter Valček

Per Petterson

Podme kradnúť kone

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. Preklad Petra Mikolášová

Per Petterson (1952) sa na nórkej literárnej scéne zatiaľ etabloval siedmimi knihami a žne svetové úspechy. Doteraz najvyššie uznanie dostal za svoj predposledný román *Podme kradnúť kone*, ktorý vyšiel prvý raz roku 2003. Roku 2006 zaň získal Dublinškú literárnu cenu IMPAC, najvyššie dotované literárne ocenenie v Európe. Túto cenu udeľujú verejné knižnice. Pozoruhodné je, že za viaceré predošlé romány získal zase ceny od porôt, v ktorých prím hrali literárni kritici. Príbeh kradnutia koní je oveľa viac príbehom pokoja a tajomstva ako rozprávaním, ktoré bazíruje na akčnosti a pútavosti, hoci ani tieto zložky mu nechýbajú. Podstatnú úlohu v ňom hrá príroda. Veď vo svojej miazge uchováva tisícročnú skúsenosti a tajomstvá, ktoré sa podarí odhaliť len málokomu. Petterson sa akoby vracia do lyrického obdobia realizmu a zároveň priam programovo nadväzuje na veľké príbehy Charlesa Dickensa. Napokon aj hlavný protagonistu románu si Dickensa s obľubou čítava.

Petterson svojím pokojným rytmickým štýlom až provokuje. Dej plynie v dvoch rovinách lineárne a vybalansovane. Starnúci šesťdesiatšedemročný muž, ktorému pred tromi rokmi tragicky zahynula manželka, sa chlapycky neohrozene rozhodne odsťahovať od zhonu na pokojné miesto pri jazere. Nie je to útek, ale odchod do zaslúbenej krajiny, na miesto, na akom už dávno túžil žiť. Paralelne s týmto príbehom sa rozvíja jeho vlastný príbeh v spomienkach, keď mal len pätnásť a s otcom strávil roku 1948, teda krátko po vojne, posledné leto pri podobnom jazere kdesi pri hraniciach so Švédskom. Posledné leto, keď sa v jeho živote zdalo, že všetky veci majú trvalé miesto, posledné leto, kým mu dušu nenakazil chaos a nevedomil si dočasnosť. Po prázdninách sa dospievajúci Trond Sander vracia k matke a sestre sám, otec zostal so svojou novou družkou a už nikdy so svojou pôvodnou rodinou nenadviazal kontakt. Spúšťačom spomienok osamelého muža, má pri sebe len sučku neznámeho pôvodu, sa stane podobne osamelé o hodný kus ďalej žijúci sused s čistokrvným, zato nevelmi poslušným psom. Spozná v ňom mladšieho brata svojho bývalého priateľa z oných harmonických prázdnin. Aj ten priateľ sa kamsi vytratil...

Spolu sa raz vybrali kradnúť kone najbohatšieho sedliaka v okolí, v skutočnosti sa na nich išli iba trochu povozit. Kradnutie koní však bolo zároveň heslom odbojárův, ktorí cez vojnu prevádzali ľudí z okupovaného Nórska do neutrálneho Švédska. Práve v tomto kraji o čosi neskôr chlapec prežíval prázdniny s otcom, čo sa mu navždy uchovali v pamäti. Ako na pozadí tragických udalostí vysvitne, aj Trondov otec patril k odbojárům a keď jeho konšpiratívne poslanie odhalili, ušiel do Švédska s taktiež prezradenou odbojárku, ktorá sa mu napokon pre zvyšok života stala osudom.

Rozvážny muž na brehu jazera je rozprávačom svojho dávneho príbehu, v ktorom sa nevďakom stal rivalom vlastnému otcovi. Oboch očarila jedna žena... Nespomína však s roztrpčením, ani s nostalgiou, iba s akýmsi ťažko definovateľným smútkom. S pohľadom stromu na časy, keď mu ešte nezhrubla kôra, keď bol len ratoliestkou a hľadal si miesto na slnku. Starnúci Trond si uvedomuje kolobeh života a podobne ako zvieratá sa s tušením konca oddeľujú od stád, aj on sa zriekol sveta a jeho sprostredkovateľov – telefónu, počítača, televízora, jediné správy o svete, ktorý sa hekticky chystá na bombastický vstup do nového tisícročia, prijíma cez malé rádio.

Azda najvýznamnejšie sa príroda v románe prejavuje prostredníctvom vody. Raz ako prudká letná búrka reaguje na nešťastnú náhodu, keď dvojča zastrelí druhé dvojča, inokedy zurkoce ako rieka, ktorou sa Trondov otec chystá splaviť vyklčovaný les, aby ho výhodne predal v susednom Švédsku, a svoju symbolickú úlohu zohráva aj ako zamrzajúce jazero s labuťami. Voda zastupuje život, život je živelné upnutý na vodu.

Román nezobrazuje Nórsko ako krajinu s vysokou životnou úrovňou vďaka ropným poliam, ale ani ako idylickú, seľankovitú krajinu. Rozpráva príbeh plný nežnosti aj tvrdosti, príbeh o komunikácii medzi ľuďmi a zvieratami, o umení rúbať stromy. Je plný vóní a štiav lesa, múdrej ľudskosti. Možno len žasnúť, ako sa do toľkého ticha a pokoja vmestilo toľko napätia, drámy a tragiky.

Luboš Svetoň

ZRKADLÍME

„Slovenskosť sa potvrdzuje nie rečami, ale činmi a produktmi takými, ktoré presahujú ich tvorcov a obohacujú iné národy a kultúry. Potrebuje chrániť a rozvíjať tradície národnej i ľudovej na vyváženú globalizáciu, ale najmä pre pestrosť kultúry, lebo multikultúrnosť bola Slovensku vždy vlastná. Potrebuje silné, tvorivé osobnosti: vedecké, umelecké, náboženské, technické, ekonomické..., ktoré obohacujú a dotvárajú Slovensko na moderný európsky štát. Potrebuje vzdelanú a hrdú mladú generáciu, zakotvenú v domácej kultúre a rozhladenú po hodnotách iných krajín sveta. Slovensko potrebuje vysoko profesionálnu politickú kultúru dialogickú, nie krčmovú alebo uličnú.“

Peter Liba,

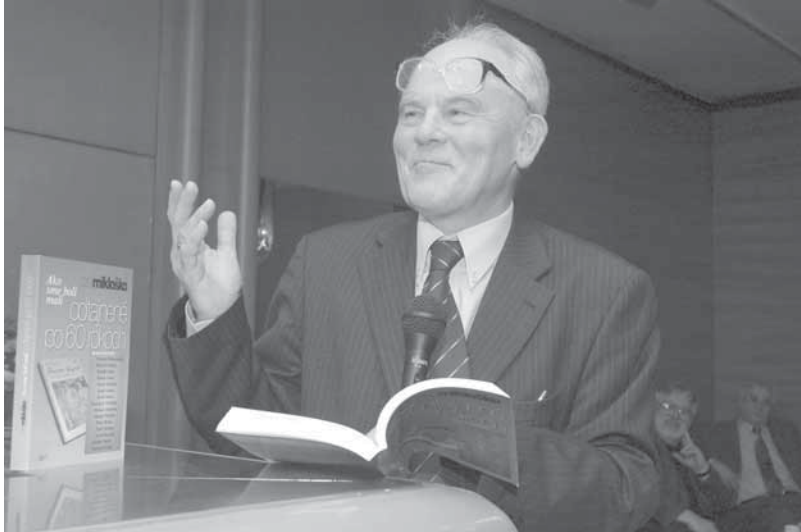
Literárny týždenník 1,2/2008

KDE BOLO

- Kníhkupectvo Panta Rhei v bratislavskom Auparku – prezentácia *Knihy slovenských rekordov* – 8. januára
- Kníhkupectvo Panta Rhei v bratislavskom Auparku – prezentácia knihy Antona BALÁŽA *Hriešna Vydrica* – 17. januára
- Mestská radnica v Žiline – prezentácia zbierky žilinských povestí *Kliatba kožušníckej vdovy* – 22. januára
- České centrum v Bratislave – prezentácia nového románu českého autora Jaroslava RUDIŠA *Potichu*, ktorý vyšiel aj ako audiokniha – 23. januára
- Kafe Scherz – Palisády, Partizánska 2, Bratislava – Štvrtky Daniela Heviera, tentoraz s recitátormi poézie – 24. januára
- Mozartova sieň Rakúskeho veľvyslanectva v Bratislave – prezentácia bibliofilských vydaní poézie E. M. RILKEHO – 24. januára
- Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne – prezentácia novej knihy Rudolfa DOBIÁŠA *Znovuzrodenie* s ilustráciami Jozefa VYDRNÁKA – 25. januára o 16.00

KDE BUDE

- Kníhkupectvo Svet knihy, Obchodná 4, Bratislava – prezentácia knihy Martina LACKA *Proti Poľsku. Odrasť ťaženia roku 1939 v denníkoch a kronikách slovenskej armády a Milice MAJERIKOVEJ Vojna o Spiš. Spiš v politike Poľska v medzivojnovom období* – 31. januára o 14.00
- Mozartova sieň Rakúskeho veľvyslanectva v Bratislave – prezentácia knihy *Svet za Viedňou (Die Welt hinter Wien)* Rakúšana Martina LEIDENFROSTA, ktorý od roku 2004 žije v Devínskej Novej Vsi – 7. februára o 18.00.
- Klub slovenských spisovateľov v Bratislave – prezentácia antológie poviedok *Keď sa ženy odhalia* – 12. februára o 15.00
- Klub slovenských spisovateľov v Bratislave – prezentácia knihy Mira BIELIKA *Skutočnosť* – 29. februára o 15.00
- Klub slovenských spisovateľov v Bratislave – prezentácia knihy Júliusa BALCA *Strigôňov školský rok* – 12. februára o 15.00
- Oblastná galéria v Liberci – výstava ilustrácií detských kníh Ľuboslava Paľa – do 10. februára

Vydavateľ a autor v jednej osobe Jozef Mikloško pripravil v slovenských mestách sériu prezentácií svojej knihy *Ako sme boli malí - odtajnené po 60 rokoch* a knižky J. Perega *Jozef a Kiko*. V utorok 15. januára sa uskutočnila jedna z nich v bratislavskom klube spisovateľov.

Vyhodnotenie celoslovenskej súťaže BÁSEŇ 2007

Odborná porota vyhodnotila štvrtý ročník celoslovenskej literárnej súťaže Báseň 2007, ktorú vyhlásilo vydavateľstvo DAXE a redakcia časopisu Maxík. Zapojilo sa do nej 253 žiakov základných škôl a osemročných gymnázií.

I. kategória (1. a 2. ročník ZŠ)

1. Michal Majerčík (Lenivý bocian), 2. A, ZŠ Gbelany
2. Kristína Diničová (Zbojníkov lup), 2. roč., ZŠ s MŠ Stakčín
3. Patrik Vaško (O hluchej muche), 2. A, ZŠ Komenského, Sereď

II. kategória (3. a 4. ročník ZŠ)

1. Veronika Rečková (Studená jeseň), 3. A, Spojená škola, Novohradská ul., Bratislava
2. Eva Žitňáková (Moja rodná zem), 4. B, ZŠ s MŠ Oravská Polhora
3. Aneta Trudičová (Myš chytila mušku), 3. A, ZŠ Šrobárova, Prešov

III. kategória (5. až 9. ročník ZŠ a príslušné ročníky osemročných gymnázií)

1. Frederika Šubová (Láska) a Veronika Vladyková (Prvá láska), 8. roč., Súkromná ZŠ, Ružová dolina, Bratislava
2. Martina Vyletelová (Mesačné oči), Maca Sliacka (Deň), 7. roč. ZŠ Slatinské Lazy
3. Kristína Fečová (Spomienka), 9. A, Spojená škola, ZŠ Centrálna, Svidník

Porota ocenila aktívny prístup škôl pri vyhľadávaní a usmerňovaní literárne nadaných detí. Patria medzi ne základné školy: Súkromná ZŠ v Ružovej doline, Bratislava; ZŠ Gbelany; ZŠ s MŠ Stakčín; ZŠ Komenského, Sereď; ZŠ Tomášovce; ZŠ Radošovce; ZŠ Gaštanová, Žilina.

Najpredávanejšie knihy distribúcie Slovart store v decembri

1. Katarína Gillerová: Neodchádzaj, Slovenský spisovateľ 2007
  2. Robin Cook: Kóma, Ikar 2007
  3. Jana Chmelová: Vždy sa vráť, Motýl 2007
  4. Paulo Coelho: Alchymista, Ikar 2007
  5. Raymond Khoury: Svätyňa, Ikar 2007
  6. Helena Boková: Aj muži vedia odpúšťať, Motýl 2007
  7. Mária Ďuranová: Nikdy nie je neskoro, Motýl 2007
  8. Maxim E. Matkin: Miluj ma ironicky, Vydavateľstvo Slovart 2007
  9. Jackie Collinsonová: Milenci a frajeri, Ikar 2007
  10. Petra Nagyová-Džerengová: Nepýtaj sa, kde som, Ikar 2007
- Rebríček na základe predaja vo všetkých obchodných domoch TESCO a CARREFOUR na Slovensku.

Anton Baláž, autor úspešnej knihy *Hriešna Vydrica*, ktorá vyšla vo vydavateľstve Albert Marenčin – PT v edícii Bratislava-Prešburg na sklonku minulého roka, besedoval s Dadom Nagyom a svojimi čitateľmi v kníhkupectve Panta Rhei v bratislavskom Auparku 17. januára.

Nevyužitie myšlienky

Prežili sme reálny socializmus, prežijeme čokolievku.

Vladimír Bárta nominovaný na Osobnosť cestovného ruchu

Ministerstvo hospodárstva SR každý rok vyhlasuje Osobnosti cestovného ruchu Slovenskej republiky. Medzi nominovanými osobnosťami za rok 2007 je aj fotograf a vydavateľ Vladimír Bárta. Autorsky a spoluautorsky sa podieľal na tvorbe 109 obrazových publikácií, čím vedie rebríček slovenských fotografov

v počte vydaných kníh. Z toho na 39 spolupracoval v rokoch 1973–1990 s rôznymi slovenskými a českými vydavateľstvami (Osveta, Šport, Obzor, Pravda, Olympia Praha, Merkur Praha), ďalších 70 kníh vydal v rokoch 1990–2007 vo svojom vydavateľstve AB ART press.

-r-

Ružinovské Všeličo

V rámci predstavovania regionálnych autorov a pri príležitosti svojho nedávneho jubilea vydala Knižnica Ružinov v edícii *Všeličo* dva zväzky literárnych spomienok dlhoročného Ružinovčana Šaňa Homôľku (vl. menom Alexander Kuzma). Jeho texty vznikali postupne. Hlavnými „hrdinami“ sú obyčajní ľudia s každodennými starosťami, ťažkosťami, radosťami, úspechmi i neúspechmi v rodnej dedine Liptovskej Porúbke a neďalekých liptovských chotároch.

Prvý zväzok *Oživené časom* venoval autor spomienkam na detstvo, dospievanie a mladosť až po leto a zimu 1944. Všetky príbehy sú skutočné, len mená osôb sú zmenené, resp. použil prezývky (Špongia, Kazateľ, Štoplík, Krtko...). Nájde tu školské šibalstvá, ponaučenia učiteľa Slamku, dobrodružstvá na jarmo-

ku, pri kolotoči, miestnu krčmu U krta, tradície na Vianoce, fašiangy... Knižku rozšíril o dobrodružstvá a záhadné príbehy, ktoré si zapamätal z rozprávání starého otca.

Druhý zväzok spomienok *Zápisky z doliny* prináša príbehy, ktoré prežil ako lesný praktikant v doline Čierneho Váhu. Vykreslil v ňom rozmanité postavy a postavíčky lesných robotníkov, úradníkov, horárov, pracovníkov lesnej správy i vyšších nadriadených. Literárne spomienky Šaňa Homôľku na rodný Liptov tvoria svojrzátnu mozaiku rozmanitých postáv, ktoré umožňujú podrobnejšie spoznať a pochopiť svet vtedajšieho človeka a dobu, v ktorej žil. Treba oceniť prínos Knižnice Ružinov k spoznávaniu regionálnych autorov a predstavovaniu ich prác.

Zuzana Galovičová

Ako Kamieniočka a Kamieniočko hľadali kamaráta

Vraví sa, že najjednoduchšie príbehy sú tie najkrajšie. Niečo pravdy na tom asi bude, lebo prostý príbeh dvoch kamarátov, ktorí hľadajú tretieho, všeličoho po ceste stretnú a nakoniec požiadajú ľudskú ruku, aby im kamaráta naspäť prepustila, je očarujúci. Pritom celý príbeh je postavený na ilustráciách z prírodných kamienkov, ktoré nájdete hocikde pri potoku alebo rieke. V tomto zmysle je veľmi prínosná podpora k tvorivosti. Dieťa, ktoré si knižku prelistuje, si samo môže vytvoriť postavíčky z kamienkov, ba čo viac, začne premýšľať, čo ktorý tvar kamienka za čudo v sebe skrýva. Je zázrakom, čo všetko doká-

že vymodelovať, vybrúsiť príroda. Umelých hračiek je navôkol nadostač, ale akosi sme pozabudli na tie najprírodzenejšie, najekologickejšie. Nevteľavým spôsobom nám to autor textu i fotografií Márton A. András opäť pripomenie. Samotný príbeh je pritom veľmi láskavý a kamarátsky prítulný. Veď obava, keď sa na minútku vzdialite od detskej postielky – kde je môj najbližší??? (moja mama) – sprevádza dieťa od jeho narodenia. Práve takáto obava je pohútkou hľadačského príbehu. Knižka *Ako Kamieniočka a Kamieniočko hľadali kamaráta* vyšla vo Vydavateľstve Q 111 v preklade Mily Haugovej.

-msch-

Čítanie 2007

V utorok 29. januára sa konala v bratislavskom klube spisovateľov tlačová beseda o výsledkoch výskumu čítania, ktorý uskutočnilo Literárne informačné centrum a Kultúrne observatórium Národného osvetového centra na 18 stredných školách všetkých typov tak, aby zvolená vzorka 1 201 stredoškôľakov mala reprezentatívnu demografickú štruktúru. Výsledky vyšli knižne a budú publikované aj na stránke www.litcentrum.sk, kde nájdete aj výsledky výskumov z rokov 2003, 2004, 2005 a 2006.

V rámci výskumu stavu a úrovne čítania v SR v roku 2007 popri iných súvislostiach kultúry čítania (čítanie a denná tlač, čítanie e elektronické médiá) sa podrobnejšie sledoval aj vzťah stredoškôľakov k nelegálnym drogám i k nelátkovým závislostiam.

Drogu raz vyskúšalo 17,3% stredoškôľakov, opakovane sa k nej vrátilo 14,5%, opakovane sa k nej vrátilo 5,4%, drogám sa vyhýba (neskúsilo ich) 62,8% stredoškôľakov. Zásah nelegálnych drog ako nezdravého fenoménu doby do stredoškolskej populácie je teda značný.

Nelegálne drogy evidentne v populácii pôsobia výraznejšie ako nezdravý vplyv hracích automatov, ktoré sa,

podľa výsledkov výskumu, v patologickej miere týkajú len 1,7% stredoškôľakov. Zároveň je však o 4% menej tých, ktorí hracie automaty vôbec nevyskúšali. Z toho vyplýva, že nelátková závislosť stredoškolská populácia nepovažuje za takú nebezpečnú ako drogy.

Zaujímavé i prekvapujúce je zistenie, že stredoškôľáci, ktorí sledujú denníky pravidelne každý deň, zároveň generujú až 2,1-percentnú skupinu častých hráčov, respektíve hráčov, ktorí hrajú vždy, keď majú peniaze. Uvedený priaznivý priemer len 1,7% zasiahnutých gamblerstvom v celej vzorke zabezpečujú práve tí stredoškôľáci, ktorí dennú tlač sledujú príležitostne, alebo vôbec nečítajú denníky. Ich odpočítaním od celej vzorky zistíme, že práve pravidelní plus sporadickí čítatelia dennej tlače tvoria spolu až 5,6-percentnú skupinu stredoškôľakov, ktorých hra na automatoch zaujala natoľko, že sa k nej radi vracajú.

Pragmatický záver, ktorý z uvedených skutočností vyplýva, by mohol znieť: Profesionálna kampaň o nebezpečnosti gamblerstva prostredníctvom dennej tlače nemôže nezasiahnuť práve najohrozenejšiu skupinu stredoškôľakov.

-pv-

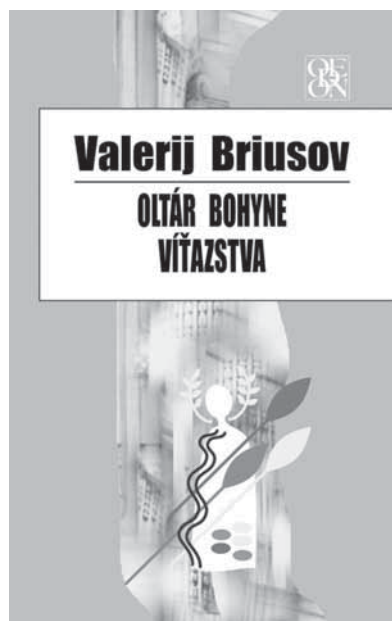

Valerij Briusov: Oltár bohyně Vítězstva

Bratislava, Ikar 2007. Preklad Ivan Izakovič

Valerij Briusov, významný ruský básnik, románopisec, dramaturg, prekladateľ, literárny kritik a znalec klasických jazykov, ktorý sa po celý život zaujímal o históriu a fascinovala ho najmä antika, vydal v roku 1913 v Petrohrade historický román *Oltár bohyně Vítězstva* (Altár Pobody). Na objasnenie – v rímskom senáte stál od čias Augustových (27 pred n.l. – 14 n.l.) oltár bohyně Viktórie s jej sochou ako symbolom trvalého víťazstva rímskeho národa, pri ktorom senátori pred začiatkom zasadania senátu vykonávali obeť. Prekladateľ Ivan Izakovič slovenskému čitateľovi už po druhý raz (prvý Izakovičov preklad vyšiel v Tatrane v roku 1971) sprostredkúva na osude hlavnej postavy, Decima Junia Norbana, obdobie úpadku a postupného rozkladu rímskeho impéria: mladý Junius prichádza z rodnej Galie do Ríma, aby tu študoval v niektorých z rétorických škôl. Ako synovec rímskeho senátora má dobré vyhladky dostať sa do vyššej spoločnosti a naplniť očakávanie svojich rodičov. Ibaže mu v tom zabránilo to povestné „cherchez la femme“ (aj keď v tom čase francúzština ešte nejstvovala). Áno, boli to dve ženy, ktoré skrížili Juniov úmysel venovať sa predovšetkým svojmu vzdelávaniu. Rea, čelná predstaviteľka náboženskej sekty, a krásna senátorova manželka Hesperia. V ich náručí zabúdala na svoje pôvodné poslanie a ich vplyv

určoval jeho životný osud. Briusov zaplnil román reálnymi

historickými postavami a udalosťami daného obdobia: v príbehu oživa cisár Flavius Gratianus i jeho vrah Andragateus, milánsky biskup Ambrosius sa usiluje, aby kresťanstvo definitívne zvíťazilo, naopak, senátor Quintus Aurelius Symmachus podniká kroky, aby staré rímske náboženstvo nastupujúcemu kresťanstvu nepodľahlo. V zime na prelome rokov 382 a 383 sa Gratianus, cisár západnej časti rímskej ríše, zdržiaval dlhší čas v Mediolane (dnešnom Miláne). Tamajší biskup Ambrosius mal naňho, od detstva zbožného

kresťana, čoraz silnejší vplyv. Výsledkom bolo, že v roku 382 odňal Gratianus starým rímskym kňazským zborom všetky štátne dotácie, skonfiškoval im nehnuteľnosti a zakázal všetky majetkové prevody v ich prospech. Ďalším hlboko symbolickým aktom bolo jeho nariadenie, aby z budovy senátu bol odstránený oltár bohyně Vítězstva (po prvý raz ho odniesli už za Constantia II. roku 357, ale za vlády cisára Juliána Apostatu sa opäť do senátu vrátil). Pohanskí senátori reagovali na tento zásah odmietavo a vyslali k cisárovi deputáciu v čele s Quintom Aureliom Symmachom, vtedajším popredným predstaviteľom senátorskej pohanskej aristokracie. Gratianus ju, aj zásluhou Ambrosiových machinácií, nevypočul a misia svoj cieľ nedosiahla. Táto skutočná udalosť je tiež súčasťou deja Briusovho románu. Na neúspešnej misii sa zúčastňuje aj Junius, a to najmä preto, že Hesperii, odporkyni kresťanstva, sľúbil trvalú oddanosť a uveril, že si získal jej priazeň a lásku. Vír ďalších udalostí strhá Junia do svojich osidel a vďaka Rei, ktorú spoznal hneď po vystúpení na breh, keď prichádzal do Ríma, ocitne sa uprostred náboženskej sekty. Vyvráždí ju cisárske vojsko, no jemu sa podarí vyviaznuť. Opäť stretáva milovanú Hesperiu, svoju bohyňu; stále je pre ňu ochotný obetovať život, teraz však – s veľkým krížom na hrudi – stojí

po boku kresťanského imperátora Magnusa Maxima. Pre svoj životný cieľ – podiel na moci – zrádza aj náboženstvo otcov, ktoré v minulosti presadzovala a pre ktoré snovala sprisahanie proti kresťanskému cisárovi. Po všetkých peripetiách sa Junius vracia domov, do Galie s touto životnou skúsenosťou: „V krátkom čase som prežil vír vášní, bol som svedkom zúrivého boja o moc, pozoroval som súboj dvoch náboženstiev a spoznal duše ľudí. A čo som zistil? Že vždy, ako to už dávno povedali filozofi a básnici, víťazí ten, kto vie byť väčším pokrytcom, kto pre svoju ctižiadost vie obetovať svoju česť, statočnosť, vieru, kto nepohrdá nijakými prostriedkami na dosiahnutie svojho cieľa“. Kruté zistenie pre mladého človeka. Pokiaľ však ide o samotný román, v pútavom deji približuje atmosféru starého Ríma, historické a politické udalosti, zákulisné hry boja o moc, život v rímskych palácoch. Oživí naše vedomosti z histórie, ale zaujme aj psychológiou osobnosti hlavného hrdinu či porozumením ľudskej vášni. Na záver si neodpustím poznámku. Briusova, znalca antických dejín, by zamrzela nepozornosť v texte na vnútornej strane obalu, ktorý hovorí o odstránení oltára bohyně Vítězstva na príkaz cisára Gratiana v roku 394. Údaj je nekorektný, keďže Gratiana zavraždili v roku 383.

Dmitrij Merežkovskij: Leonardo da Vinci

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. Preklad Ružena Dvořáková-Žiaranová

Leonardo da Vinci, geniálny umelec a vedec, nepochopený vo svojej dobe. Jeho pohľad na svet a na veci okolo neho, jeho myslenie a vnímanie bolo natoľko odlišné, že musel žiť v samote svojej duše a nekonečných šifrovaných zápiskov. „Bol ako človek, ktorý sa zobudil ešte za tmy, príliš zavčasu, keď všetci ešte spia.“ Leonarda však prenasledovala aj „... kliatba bezmocnosti, ktorá ňu pel na celom jeho živote – nekonečný rad neúspechov... a strašná, večná osamelosť“. Mnohé jeho diela boli odsúdené na zánik, napríklad socha Kolosa či Posledná večera, jeho lietajúci stroj takmer zabil jeho mechanika, rozsieval okolo seba poverčivú hrôzu, mnohí sa ho báli. Svojho najmilšieho žiaka nevedome dohnal

k šílenstvu a samovražde, ostatní žiaci, jediní jeho blízki, ho postupne opustili a zanechali uväzneného v samote jeho mysle. Na druhej strane však sila umelca spočíva práve v samote, ako to hovorí aj Leonardo jednému zo svojich žiakov: „Keď si sám, patíš celý sebe, keď si však čo len s jediným druhom, patíš sebe len napoly alebo ešte menej, podľa neskromnosti tvojho druhu. ... Pamätaj umelec, tvoja sila je v samote.“ Umelec nevyhnutne potrebuje na dokonalé sústredenie úplnú slobodu. Leonardo ju nemohol získať na zemi, rozhodol sa ju preto hľadať vo vzduchu – jeho celoživotným snom a cieľom boli krídla, krídla, ktoré by človeku umožnili získať voľnosť, moc, nekonečný priestor. Chcel všetko poznať

a všetkému porozumieť, najprv sa však naučil všetko milovať, „pretože veľká láska je dcérou veľkého poznania“. Lenže s poznaním a láskou prichádza aj smútok, ktorý je „synom veľkého poznania“. Okrem tohto ponoru do sveta Leonardových myšlienok, snov, vášní, túžob, ale rovnako aj strasti, ľútosti, smútku, bezmocnosti, zlosti, niekedy až šílenstva, ktorý je ústrednou témou knihy, nám autor sprostredkúva aj danú dobu: nenávisť Michelangela voči Leonardovi, zbožná úcta Raffaela, ktorý ho neskôr vystriedal na piedestáli slávy. Leonardo však v nich cítil ohrozenie umenia podľa jeho kritérií: „Raffaellova ľahká harmónia a akademicky mŕtv, živý súlad boli pre budúcnosť

umenia zhubnejšie ako Michelangelova disharmónia a chaos.“ Dozvieme sa aj o priateľstve so svojráznym Niccolom Machiavellim. A nakoniec, na sklonku Leonardovho života, bola Mona Lisa Gioconda, Leonardova platonická láska, s ktorou počas maľovania zažíval okamihy dokonalého vzájomného porozumenia, nič, čo nikdy predtým nepoznal. Avšak aj tá, ako všetci jeho blízki, ho opustila, aj keď nedobrovoľne. Leonardo sa však mýlil, keď sa domnieval, že po ňom nič neostane, že všetko, čo stvoril bolo zbytočné. Okrem jeho dokonalých výtvarných diel a prevratných vynálezov, svedčí o tom napríklad aj táto kniha, ktorá taktiež dotvára Leonardovu nesmrteľnosť. **Michaela Geisbacherová**

BIBLIOGLOSSÁR

Mary Higgins Clarková
TAJOMNÁ LOĎ
Bratislava,
Vydavateľstvo Tatran 2007
Preklad Jana Kantorová-Báliková
Velkoformátová knižka plne ilustrovaná – do ilustrácií Wendella Minora je vsadzovaný text – plne korešponduje s príbehom, ktorý je predkladaný deťom od dvoch rokov. Svetoznáma autorka detektívnych bestsellerov Mary Higgins Clarková prvý raz predstúpuje pred detských čitateľov. Treba priznať, že vcelku pútavo. Chlapec sa po búrke vyberie na pláž a nachádza zvláštny kameň. Keď nánosy oškrabuje, vylúpne sa mu z neho spona s plachetnicou. Zároveň sa objaví chlapec oblečený nemoderne. Obaja sa dajú do reči. Chlapec vraví, že sa zjavil, lebo si prišiel po sponu, ktorú kedysi stratil... Odtiaľ sa rozvíja príbeh pred 250 rokov o závidia a ušľachtilosti, pomoci druhým. Jednoduchý morský príbeh, ktorý dokáže stráviť aj menšie dieťa.

Tamara McKinley
ČAS SNOV
Bratislava,
Slovenský spisovateľ 2007
Preklad Jozef Kot
Pôsobivý obraz života v austrálskej divočine vykreslila známa spisovateľka v románe, ktorého napínavý dej zavedie čitateľa do Sydney a do vnútrozemia Nového Južného Walesu. Maliarke Jenny tragicky zahynul manžel Peter a malý synček. V deň jej 25. narodenín sa dozvedela od manželovho právnicka, že jej má odovzdať darček – darovaciu zmluvu na ovčiu farmu v Churingu. Jenny váhala, ale nakoniec zvedavosť zvíťazila a išla si pozrieť farmu do vzdialeného, nehostinného buša. Drsná krása a ticho ju upútalo, postupne sa začala zaujímať o predošlých majiteľov a vznik farmy. O pôvodnej majiteľke, húževnatej krásavici Matilde Thomasovej zbierala útržky informácií a neustále cítila jej prízrak. Našla jej starý denník, a tak sa zoznámila s dramatickým príbehom ženy, ktorá ťažko musela bojovať o holé prežitie, udržanie farmy aj o lásku i trochu ľudského šťastia. Jenny ani len netušila, že osud farmy sa jej bezprostredne týka. Toto neočakávané rozuzlenie ju privedie k rozhodnutiu ponechať si farmu a začať nový život s rodiacou sa láskou k tamojšiemu správcovi Brettovi. Román je holdom krásnej, ale často krutej prírode i ľuďom, ktorí austrálske vnútrozemie milujú a nedokázali by inde žiť.

SPOZNÁVAME TVARÝ
A FARBY
Bratislava,
Computer Press 2007
Užitočná knižka pre malých zvedavcov, ktorí sa v texte so zábavnými postavičkami ľahko naučia určovať farby a tvary rôznych vecí. Magnety pripievajú na ilustrácie v príbehu oranžovej mačičky Ady a hnedého psika Toma v tej najlepšej garáži v meste. Výborná pomôcka – deti určite zaujme!
-msch- -lč-

KNIHA ROKA 2007

Stav k 20. januáru

Počet hlasov

KNIHA ROKA

1. P. Bilý: Don Giovanni – Slovenský spisovateľ	59
2. K. Peteraj: Čo sa šeptá dievčatám – Ikar	26
3. M. Rúfus: Vernosť – Slovenský spisovateľ	25
4. A. Blaha: Pyžamová revolúcia – Nebojsa	23
5. J. Heriban: Úspech má srdce žraloka – Herial	22

DEBUT ROKA

1. M. Solčanská: Aprílové dievča – Ikar	42
2. Z. Šulajová: Džínsový denník – Slovenský spisovateľ	26
3. P. Tomašovič: Nič v krajine nikoho – Spolok sv. Vojtecha	25
4. R. Sidor: Prvá kniha – OZ Slniečko	15
4. M. Ferko: Šťastie za dverami – VSSS	15

VYDAVATEĽSTVO ROKA

1. Ikar	86
2. Slovenský spisovateľ	81
3. Vydavateľstvo Slovart	35
4. Aspekt	21
5. A. Marenčin – vydavateľstvo PT	18

ANKETOVÝ LÍSTOK - KNIHA ROKA 2007

KNIŽNÁ REVUE

1. Na knihu roka navrhujem:

(autor; názov, vydavateľstvo)

2. Za debut roka navrhujem:

(autor; názov, vydavateľstvo)

3. Za vydavateľstvo roka navrhujem:

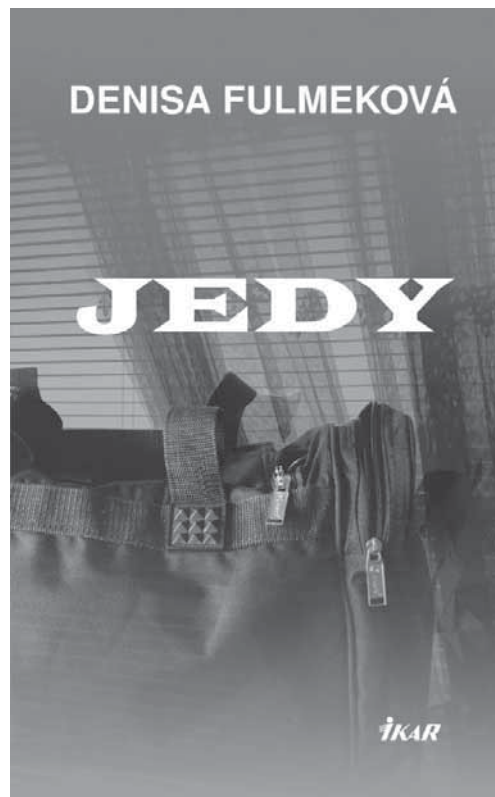
Meno a adresa odosielateľa: .....

(podpis)

Svoje hlasy do ankety KNIHA ROKA 2007 posielajte na anketových lístkoch, NIE NA XEROXOVÝCH KÓPIÁCH. Platné sú anketové lístky obsahujúce aspoň jednu odpoveď na jednu anketovú otázku, ktoré majú čitateľnú adresu odosielateľa s PSČ a vlastnoručným podpisom. Hlasy posielajte len knihám, ktoré vyšli v roku 2007. Uzávierka ankety je 15. marca 2008.

Denisa Fulmeková: Jedy

Soňa prebudilo prudké zabuchnutie dvierok na kuchynskej linke. Takto nimi mama trieskala vždy, keď sa na ňu zlostila, že ešte spí. Vzápätí začula, ako matka prudkým trhnutím vytiahla zásuvku s príbormi, ktoré zlovestne zahrkotali. Z detstva jej tento zvuk pripomínal predzvest' výchovnej bitky. Presne do tejto zásuvky odkladala mama aj varechu, ktorú občas použila na Soňu. „Ja to z teba vytlačím, vychovám z teba poriadneho človeka, neboj sa!“ vykrikovala, keď sa zaháňala dreveným mučidlom a tvár sa jej krivila zúrivosťou. V takej chvíli ju Soňa zmietajúca sa na dlážke s plačom prosíkala, nech prestane, že už bude poslušná. Po niekoľkých úderoch sprevádzaných Soniným kvílením si mama založila ruku s varechou vbok a druhou, so vztýčeným ukazovák, mierila na dcéru: „Áno?! Tak odpros!“ Uszlené dievča potiahol nosom a vystrelilo k matke tenké ruky: „Nehnevaj sa, mamička, ja už budem dobrá!“ Matka spustila varechu popri tele a čupla si k dcére: „No vidíš, moja zlatá, načo ma tak rozčuľuješ? Vieš, že ťa mám veľmi rada a chcem iba, aby si ma počúvala. Neplačkej, no tak.“ Zvyčajne si ju matka privinula a o chvíľu sa im už po líkach rinuli slzy obom. „Dievčatko moje milé, prečo si bola zlá? Vieš, ako ma bolí, keď ťa musím vybiť?“ Matka si Soňu posadila na kolená a rukou jej starostlivo utierala tvár. Dodnes jej známe hrknutie príborov v zásuvke pripomínalo mamine záchvaty zlosti.

Soňa sa prinútila otvoriť oči. Dnešný deň, ktorý sa za oblokom črtal s optimistickou priezračnosťou prvého jarného počasia, nechcela začať spomienkou na bitky od mamy. Ale čo už, stalo sa, skonštatovala trochu rozladená. Osvedčeným spôsobom sa prevalila na bok a s námahou sa posadila. Brucho už nadobudlo ohromujúce rozmery. Trčalo z jej inak štíhleho tela ako osihotená homoľa. Na predvčerajšej kontrole jej lekárka povedala, že pôrod sa môže spustiť čo nevidieť, hoci podľa kalendára mal jej termín nastať až o týždeň. Soňa zašmátrala na starom perináku, ktorý stál v záhlaví posteľe a slúžil zároveň ako nočný stolík. Spomedzi rozčítaných časopisov, balíčka papierových vreckoviek, pohára s vodou a pomády na ústa vzala umelohmotný štipec, aby si vypla nepoddajné, husté hnedé vlasy. Vzápätí pocítila pohyb bábätka a inštinktívne si priložila na brucho dľaň. Vedela, že pod srdcom nosí dcéru, a v duchu ju nežne pozdravila menom, ktoré pre ňu prichystala: Olinka.

Vstala a prešla k obloku, aby ho poodchýlila. Výhľad z ich druhého poschodia ostával roky nemenný: tri podobné panelové bytovky, v akej žili aj ony s mamou,

Jedy je názov novej knihy Denisy Fulmekovej. Autorka debutovala pod pseudonymom Mina Murrayová zbierkou humorných a predovšetkým seabaironických poviedok *Tak čo teda?* (2001). Nasledovala básnická zbierka *Som takmer preč* (2004) a *Klebetromán*, ktorý vydala ako spoluautorka s Petrom Macsovszkym. Autorsky prispela do antológie *Sex po slovensky* a publikovala tiež v českom zborníku *Evropský fejeton*. Vlni jej vyšiel ženský román *Dve čiarky nádeje*, ktorého volným pokračovaním je práve vychádzajúci román *Jedy*. Objavuje sa v ňom jedna z postáv *Dvoch čiarok nádeje* – Soňa, ktorá čaká dieťa so ženatým Michalom. Ide však o knihu, ktorú môžete čítať aj

a uprostred pomysleného štvorca sídliskovej ulice malé detské ihrisko s chátrajúcou budovou prízemnej škôlky, do ktorej kedysi chodila aj ona.

Vždy, keď vyhládla z obloka, spomenula si na dve statné jedle, ktorých vrcholky sa pri vetre knísali až vo výške ich okien. Na jeseň ich bez milosti vyrúbali. Tienili. Ktorýsi chytrák spísal petíciu: Niekto ich tam pred rokmi vysadil svojvoľne. Vraj náletová drevina. Áno, kedysi daktorí susedia zušľachtovali aspoň malé trávniky pred bytovkami, vysádzali na ne astry, ruže a niektorí skúsili pestovať aj stromy. Dnes tieto spustnuté plochy slúžili podchvílou na venčenie psov, po astrách či ružiach neostalo ani stopy. A ani nijaké náletové dreveny sem už nezaleteli.

Soňa si vzdychla. Poznala túto ulicu v každom ročnom období a v každom období svojho doterajšieho života. V okolitých panelákoch mala kedysi spolužiačky a kamarátky. Hrávali sa spolu v škôlke, vykračovali si vedno do školy, pred domom spolu skákali gumu. Neskôr sa všetky jej rovesníčky rozprchli do sveta, alebo aspoň na vedľajšiu ulicu. Iba ona žije zasa s matkou, deň po dni, v trpkom stereotype a strachu, čo bude nasledovať, až sa jej narodí dieťa.

Keď si po škole zohnala v hlavnom meste prácu a prenajala si tam garsónku, hlava sa jej krútila od šťastia. Maličký bytík, v ktorom sa človek ledva otočil. Ale zhmotňovali sa v ňom sny o slobode a samostatnom živote! Mama sa garsónka príliš nepozdávala: „Keby si nebola darebná, do Bratislavy by si mohla pokojne aj dochádzať. Ale keď sa ti chce vyhadzovať ťažké peniaze za krpatý prenájom, nech sa ti páči!“ Soňa však vytiahla pádne argumenty: „Mama, v časopise sa nerobí od do, budem musieť chodiť aj na spoločenské podujatia, na premiéry. Chceš, aby som odtiaľ vždy bežala na posledný autobus alebo vlak?“ Matka len nespokojne vrtela hlavou, ale musela uznať, že inak jej dcéra novinársku kariéru nespraví. Ale aj tak od Sone vyžadovala, aby na víkendy chodila domov a podrobne jej referovala, čo sa cez týždeň stalo. Lahodilo jej, keď sa potom kolegyne v pondelok pýtali, čo nové v Bratislave a aké články chystá Sonička do Šiesteho zmyslu.

Durgová sa vrátila domov ešte pred večernými správami. Zobliekla si tmavomodrý baloniak, v ktorom celý čas sedela v nemocnici, a zavesila ho na vešiak. Napätá, že ju niekto pošle preč, ostávala na nemocničnej chodbe v kabáte, celé hodiny akoby na odchode.

V hlave si donekonečna premietala scénu, keď sa krátko po piatej vytrtili posledné návštevy pacientok a k nej, prilapenej na koženkovú lavicu, pristúpil s formálnym úsmevom postarší lekár, ktorý Soňu predpoludním prijímal. „Máte vnučku, gratulujem! Ukázkový pôrod, všetko šlo rýchlo, matka i dieťa sú v poriadku.“ Durgová vstala a v posvätnéj úcte k lekárskejmu stavu odrazu nevedela, čo povedať. „Ďakujem,“ zahabkala. „A, prosím vás, pán doktor, mohla by som ju aspoň na minútku vidieť?“ Lekár súhlasil, hoci sa netváril extra priateľivo. Soňa vyzerala strhaná. „Malú odniesli na novorodenecké, neukázali ti ju?“ opýtala sa matky a na bledých ústach sa jej zjavil náznak úsmevu: „Je krásna, nádherná!“ „Neukázali,“ sklamane odvetila Durgová. Ktovie prečo, ale asi pod vplyvom kadejakých

samostatne, bez predchádzajúcej znalosti deja. Je to už iný príbeh a ústredná je iná téma. Ide o jedy, ktorými si otravujeme vzťahy, staré krivdy a potrebu vedieť odpustiť. Redaktorka Soňa Durgová opúšťa hlavné mesto i rušný život vo vychytenom ženskom magazíne a na materstvo sa pripravuje po boku despotičkej matky v rodnom mestečku. Rola poslušnej dcéry je však pre ňu neúnosná a po narodení dieťaťa sa rozhodne bojovať o svoju nezávislosť. Jedy vzájomnej nevráživosti rozleptávajú aj tie najsilnejšie putá. Soňa si buduje nový život, ale natoľko túži po láske, že sa nevyvaruje starých chýb. Nájde si cestu k matke a dokáže byť opäť šťastná po boku novej lásky?

článkov o moderných pôrodoch očakávala, že v tejto chvíli bude hľadieť na idylický obraz svojej dokonalej dcéry so sladko búvajúcim dieťaťom v náručí. „Ale máš to za sebou, to je hlavné,“ ubezpečovala matka Soňu, hoci si uvedomovala, že teraz by tu namiesto nej mal stáť otec dieťaťa a držať jej dcéru za ruku. Lenže na to by bola musela mať Soňa viac rozumu, pomyslela si naštvane Durgová a s veľkým sebazaprením čo najmiernejšie povedala: „Pôjdem domov. Zajtra ti donesiem dobrý obed, aby sa ti spustilo mlieko.“ Soňa prikývla a viečka sa jej zachveli únavou. Matka by ju rada objala, ale zároveň sa v nej dvíhala vlna nevole, že dcéra si za všetku bolesť môže sama.

Akoby jej tisíckrát nebola opakovala, nech sa nevláči so ženatými! Tisíckrát to isté dookola. „Kde na tých ženáčov chodíš, prosím ťa?“ zalamovala nad dcérou rukami. Občas jej zišlo na um, že by o dcérinom živote asi nemala vedieť toľko detailov, ale sama ju roky učila, že matka musí povedať všetko. „Komu sa chceš zdôverovať, ak nie vlastnej matke? Jedine ja to s tebou myslím úprimne!“ Vedela na dcéru zatlačiť správnym spôsobom a poznala, kedy jej dieťa klame a kedy sa z neho konečne derie pravda. „Zasa si zaľúbená?“ Prevracala oči, pretože na dcére rozpoznávala neklamnne znaky novej aféry. Soňa opäť prichádzala domov plná tajomnej krásy a zvodného ženstva. Zatvárala sa v izbe, búšila do klávesnice starého počítača a vyhovárala sa na veľa restov, ktoré musí neodkladne dokončiť. Matka však vedela, kedy má Soňa skutočnú redakčnú robotu a kedy od nej skôr bočí, lebo sa bojí odhalenia. Nenávidela samotu, ktorá ju vždy po dcériných odchodoch do Bratislavy zadušala s nemennou intenzitou.

Teraz mala na krátky okamih znovu pocíti, že dcéra odišla do svojej garsónky v Bratislave, aby jej v piatok milostivo priniesla plnú tašku špinavej bielizne. Durgová naplnila rýchlovarnú kanvicu vodou a do prázdnej šálky vložila vrecúško čaju. O chvíľu zelené svetielko zhaslo a ona naliała vriacu vodu až po samý okraj hrnčeka. Vedela, že jej dcéra je teraz celkom nablízku. Bezbranná. Samozrejme, pomôže jej, hoci vtedy, keď sa Soňa zaľala a nechcela ísť na interrupciu, sa zapovedala, že jej nechá takú nerozumnosť vyžrať do poslednej omrvinky. Napokon to už vyzeralo, že Soňa namoila. „Nebud' sprostá!“ vyblakovala po nej, keď zasa cítila, že váha. „Urob to, kým je čas. Decko nie je hračka, uvidíš, ako ti zmení život! S mojou pomocou nerátaj!“ zastrájala sa.

Soňa sa dívala na Olinku. Túžila ju mať pri sebe, preto poprosila, či by jej ju nemohli priniesť. „Inak dávame bábätká k mamičkám až na druhý deň,“ žmurkla sprisahanecky sestrička. „Keby ste si to rozmysleli, pokojne ma zavolajte,“ dodala. Soňa ležala, hlava vykrútená smerom k Olinke. S dojatím už vari hodinu pozorovala jej zázračne súmernú tváričku. Bábätko, pevne zabalené v zavinovačke, sladko spalo a okolo neho sa rozprestierala omamná aureola čistoty. Soňa už počula Olinku plakať, po narodení, a vedela, že keď sa prebudí, nebude vedieť, čo si s tým krikom počať. Napriek únave však pocítovala nepoznaný druh hrdoosti. Načiahla sa do zásuvky nočného stolíka po mobil. Zišlo jej na um, že by mala poslať esemesku Mišovi. Porodila mu dcéru... Možno by sa potešil,

keďže doma má syna. Ach nie, zavrátila svoje idylické predstavy. Nemá zmysel rojiť. Mišo nie je z tých, čo zmáknú. Samu ju vtedy prekvapilo, ako surovo reagoval na jej tehotenstvo. Aj pre ňu bol pozitívny test nečakaným a neplánovaným prekvapením. Po dieťati nijako zvlášť netúžila, o materstve vždy premýšľala skôr v rovine – raz, neskôr, až stretnem toho pravého. A nikdy by jej nezišlo na um pripútať si kohokoľvek, vrátane Miša, tehotenstvom. Zároveň naivne verila, že Mišovo manželstvo je už len formalitou, a keď sa vyskytne problém – nevedela síce, aký problém by to mohol byť, možno v zamestnaní, alebo s jej podnájomom, skrátka, niečo tohto typu – budú mu čeliť spoločne, ako pár. Spomienky na Miša už neboleli. City vyprchali, ...

Keď sa Olinka prebudila a začala úporne jačať, matka znervóznela. „Vidíš, to plače od hladu, lebo ešte nemáš mlieko.“ Soňa vzala malú z postielky a nemotorne si ju priložila na prsník. Matka prevrátila oči: „Prosím ťa, načo to je dobré? Akurát čo ti znivočí prsia! Keď sa ti konečne rozbehne mlieko, nebudeš môcť dojsť! Darmo ti bude plakať!“ „Mama!“ zaúpela Soňa. Cítila, ako jej z Olinkinho plaču a matkinho naliehavého poučovania vyrazil na chrbát pot. Vnútri sa v nej miesila nervozita, hnev i únava. Takýto nápor nezvládne, zosype sa. Vedela si veľmi dobre predstaviť, že doma to nebude o nič lepšie. Do očí sa jej tísli slzy, najradšej by sa rozrezala a nech ju niekto zachráni.

„Radšej pôjdem.“ Mama si ponatáhovala spodný okraj na pletenom svetri. „Hlavne sa najedz, na to nezabúdaj.“ Schytila tašku od Martina a zvedavo nazrela dnu. „Tuším ti Mária poslala rezeň, chceš?“ Soňa zavrtela hlavou. Matka igelitové vrecká od Márie, naplnené reznom, kuracou nohou, plnkou a štrúdlou, poukladala na škatulky, ktoré priniesla ona. Všetko narovнала a nádobu s nedojedenou rascovou polievkou zatvorila. „Už nebudeš, to mi je jasné.“ Soňa sa skláňala k Olinke, a keďže si zabudla vziať štipec, dlhé vlasy jej v zlepených prameňoch padali do tváre. Bábätko na chvíľu stíchlo, prisalo sa, ale o chvíľočku už zasa hlasno plakalo. Mama si vzala kabelku i tašku s polievkou a dotknuto, s pocitom, že dcéra sa dostatočne nepotešila jej návštevu, poznamenala: „Hádam sa do zajtra dáš trochu dokopy.“ Na odchode sa ešte raz zadívala na Soňu a pichlavo doložila: „Umy si vlasy a usmievaj sa, veď si decko chcela. A netvár sa, akoby ti ublížil celý svet. Máš len to, o čo si si koledovala! Ahoj!“

Keď sa za mamou zatvorili dvere, Soňa si konečne mohla uľaviť. Plakala spolu so svojou dcérou, užialene a beznádejne. Niet nijakého východiska, utvrđovala sa v tom, čo ale tehotenstvo tušila. Matka zničí život jej i malej. Kam sa však podieť? Chabé finančné rezervy vyčerpala na výbavičku a jej príjem sa skladal z materskej, ku ktorej by podľa sľubu Mišovej manželky mali teraz pribúdať alimenty. Na vlastné bývanie sa nezmôže ani do konca života, odhadovala svoje možnosti. A s dieťaťom sa lapila do pasce, z ktorej niet úniku. Vzápätí sa v duchu zahanbene uistovala, že svoje rozhodnutie nechať si dieťa, ani trochu neľutuje.

Úryvky z knihy *Jedy*, ktorá práve vychádza vo vydavateľstve Ikar.

Milovať ako Ondrejková

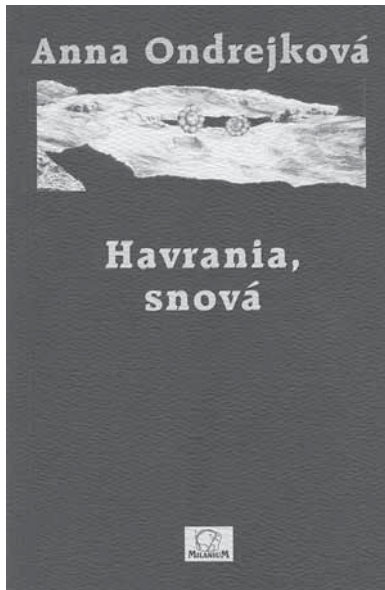
Anna Ondrejková: *Havrania, snová*, Bratislava, MilaniuM 2007

Nemôže liečiť, kto nebol zranený. Nemôže byť čistý, kto nebol znečistený. Tak by som charakterizovala tvorbu poetky Anny Ondrejkovej. Môže liečiť slovom. Môže očisťovať. Mám na to dôkaz – čierne na bielom: ňou zostavený výber z vlastných básní, v ktorom čistota, samota a sen patria k sebe ako tri sestry. Havranie sestry, ktoré keď si v úplnej tme skladajú perie, prenikajú do temnoty, tvoriac dráhy svetla, na dosah blízke, a predsa vzdialené, predurčené na dlhú chôdzu až tam, kde mlknú aj slová: „Zabúdam hovoriť. / Nôž je skutočný: / na hrdle, / v lone: / s / om / snová.“

Andrea Bokníková-Tóthová v doslove k *Havrankej, snovej* píše o čistom prameni Ondrejkovej poézie, s čím sa možno len stotožniť a pokúšať sa, proti prúdu rieky, doputovať k prameňu vlastnou obrazotvornosťou, navinutou na citovú elektródu neopakovateľnej skúsenosti. Touto neopakovateľnou skúsenosťou je pre autorku ustavične sa meniaci voda lásky, dráma citu, odohrávajúca sa medzi mužom a ženou. Je to dráma, ktorá sa nezaobíde bez snov a bez predstáv.

Povahu ženy poznáme podľa povahy jej lásky. Milovať ako Ondrejková vpredu značí obsiahnuť nasledovné znaky:

- byť po srdce nahá
- havranieť a vzlietať do stredy tmy
- vstupovať pod slová, pod ich kožu
- na piatich miestach krvácať z jeho rán

- nemať začiatok
- rozpaľovať sa snami, ktoré sa nezačínajú
- vystúpiť zo zrkadla
- vystúpiť z tela
- nezahojiť sa

Nechť sa zraní vlastnou túžbou.

Pred niekoľkými rokmi mi Anka Ondrejková poslala v bielej obálke kúsok modrej látky z Gertrúdinho plášta, v ktorom ako herečka hrala v Hamletovi. Po poslednom predstavení plášť rozstrihala a rozdala ho priateľom ako sacrum. Cítila som energiu „môjho“ kusa plášta, ktorý napriek fragmentu predstavoval celok. Ak sa o básnikoch tvrdí, že dokážu z podkopy stvoriť koňa, platí to aj o tvorbe poézie. Stačí záchvev, zlomený tieň, fragment sna; to všetko sú stavebné materiály, z ktorých vzniká chrám.

Anka Ondrejková stavia stále ten istý chrám. Zveľaduje ho, dotvára výklenky, každý nový text napísaný pod kupolou, je ako nikde sa nezačínajúca a nikde sa nekončiaci modlitba milujúcej, modlitba za lásku.

V jednej populárnej piesni sa spieva, že je lepšie byť milovaný ako milovať. Životná a básnická cesta poetky Anky Ondrejkovej je svedectvom o tom, že je to naojak. Len milujúci otvára brány večnosti a ponúka svoju smrteľnosť ako obeť za všetkých minulých a budúcich milovaných, aby sa naplnilo toto: Slovo bolo na počiatku. Ale zbytočne by bolo na počiatku, ak by v ňom nebol big bang lásky.

Dana Podracká

Charaktery v prievane

Daniela Příhodová: *Svet, ktorý nepoznám*, Bratislava, Vydavateľstvo ESA 2007

Spisovateľka Daniela Příhodová vydala v posledných rokoch niekoľko kníh, ktoré spolu nepriamo súvisia: *Nechajte ma žiť!* (Tranoscius, 1998), *Zákon v nás* (SAUL, 2003), *Svet, ktorý nepoznám*. Je to vlastne dobová sága, hlavné postavy majú veľa spoločného, často sú aj z jednej rodiny a riešia podobné situácie. Autorská sústredenosť na jednu tému – konflikt obetavej a chamtiavej lásky – prehĺbuje a umocňuje text.

Příhodová nezobrazuje súčasnosť povrchno, nezaobiera sa jej vonkajšími znakmi, neopisuje, ale rozpráva plnokrvné príbehy. Kým tradičný slovenský sociálny román stvárňoval skôr osudy chudobných, v Příhodovej príbehoch ide o osudy bohatých, alebo tých, čo chcú peniaze rýchlo získať. Vedú ich na scestie, do nešťastia, do citovej chudoby, do kriminálu, lebo v tom „nevedia chodiť“. Příhodová prozaicky spracovala dejinnú etapu slovenského raného kapitalizmu, keď sa do rovnostárskej spoločnosti vovalili veľké peniaze a neskúsení ľudia sa začali o ne snažiť. V zmätkoch doby strácali hlavu i charakter, doplácali na naivitu, na svoju zraniteľnosť. Příhodovej sa podarilo pomenovať veci, postrehnúť novú realitu. Jej protagonisty budujú svoje majetky, kradnú, sužujú sa, taktizujú, púšťajú sa do falošných lások, chcú sa baviť, chcú žiť a užívať si. Nenachádzajú však pokoj, naopak, dostávajú

sa do čoraz komplikovanejších situácií. Autorka poskytuje týmto textami očistu a úľavu. Jej príbehy nie sú pospĺietané z toho, čo čítala v novinách, či videla v televízii. Sú mrazivo autentické. Príbeh dievčiny, ktorá sa zapletie s balkánskym pasákom a dilerom, obchodovanie s drogami, bitky, súdy, polícia, azylové domy, to všetko spracováva Příhodová na troška inej úrovni než je zvykom. Diagnostikuje – bez xenofóbie – aj novú Európu, následky otvorenia hraníc a prítomnosť cudzincov v „zabehaných“ kultúrach. V jej podaní nie je svet tzv. spodiny a podsvetia vôbec oddelený od sveta tzv. slušných ľudí, ale prelínajú sa. Toto je asi najsilnejšia stránka Příhodovej textov. Aj ona je slušná, kultivovaná, precízna, až sa čitateľ zamyslí – ako sa k nej vôbec dostala táto drsná téma? Príbeh komponuje tak, že záver osvetlí dej z celkom nečakanej bodu a pred čitateľom sa obnaží hlboká dráma. Ten v titulku avizovaný neznámy svet posudzuje vlastne nenarodené dieťa, o ktorého život už usilujú, hoci sa ešte len počalo. A robí to samotná matka, ktorá žiada o interrupciu. Dôvody? Pochybuje o tom, či dokáže z dieťaťa vychovať slušného človeka. Je to neobvyklý motív, ale Daniela Příhodová ako autorka nepostupuje tuctovo. Je aj uznávanou rozhlasovou autorkou.

Helena Dvořáková

Radost' s hlbavosťou

Milan Rúfus – František Hrubín: *Hrnček var!*, Bratislava, Buvik 2007

Veršované rozprávky Františka Hrubína a Milana Rúfusa editovala Mária Štefková. Príbuzné rukopisy básnikov zjednocuje výtvarné riešenie dvojice ilustrátorov: Stanislava Dusíka a Maje Dusíkovej. Spomeňme ešte grafický design Svetozára Mydla, ktorý zdarne rieši v rozprávkovej knihe takú dôležitú proporciu textu a obrazu.

Dospelý čitateľ má nielen možnosť vrátiť sa s Hrubínovými rozprávkami do detstva, ale aj možnosť uvedomiť si odlišnosť oboch autorov. Hrubín podáva klasické rozprávky čarovne sublimované, zásadne dobre končiacie. Vo výbere nájdeme tieto: *Perníková chalúpka*, *Červená čiapočka*, *Malá rozprávka o repe*.

Hrubín je vynaliezavý ako jeho postavička Kubo z *Prvej rozprávky* – ten sa zachráni, keď urobí korále zo zemiakov. Jeho rozprávky sú plné vtipu a prebúdajú radosť. *Mačiatko spí* je skôr hádankou:

– Keď zadrieme mačička, čo sa stane z mačičky?

– *Teplý kopček maličky!*

Rúfus sa Hrubínovej poetike najviac blíži v spracovaní rozprávky *Pamodaj šťastia, lavička*. Prináša tému reči a slovných obrátok, rozpráva o živote predmetov. Z klasických rozprávok spracúva tieto: *Hrnček var!*, *Janko Hraško*, *O kozliatkach*. Jeho hlbavosť robí rozprávky pre deti náročnejšími. Práve prestriedanie textov môže knižku urobiť čítanou v priebehu toho, ako dieťa rastie. Obálka knihy zachytáva túto symbiózu: kaša z Rúfusovho *Hrnčeka var!* sa leje z Hrubínovej *Perníkovej chalúpk*y.

P. S. pre vydavateľa: Táto kniha by mala byť na knižnom trhu stále. Pre ďalšie vydanie preto upozornenie na chybičku v obsahu: podľa neho by na strane 3 mala byť ešte *Rozprávka veselá*, ale nenájdeme ju tam.

-hlav-

CITUJEME ...

„Hádám to už nebude trvať dlho a všetci tu zomrieme v strašnej bolesti. Nič iné si za svoj postoj k zemi a k iným živým bytostiam nezaslúžime. Keď zmizne parazit menom človek zo zemského povrchu, bude mať mačička Zem dosť času opraviť sa, poobližovať si rany, rozložiť všetky naše domyselné stavby, umelé materiály, betónové džungle a ostatné bezvýznamné

somariny do stratena. Potom už bude len na nej, či sa ešte raz rozhodne porodiť ďalšiu vlnu citiacich bytostí a riskovať tak, že jej deti budú žiť v súlade a v harmónii so svojou mamou alebo jej budú poza chrbát kradnúť bohatstvo, krásu a silu.“

Pavel „Hirax“ Baričák: *Raz aj v pekle vyjde slnko*, Martin, Hladohlas Publishing 2007

Čaro objavovania

Lubica Suballyová: *Klíčik od trinástej komnaty*, Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2007

Lubica Suballyová nás vydaním knižky príjemne prekvapila. Hoci – nemuseli sme byť až takí prekvapení. V minulosti sa objavila medzi laureátmi literárnej súťaže Jašíkove Kysuce, no najmä – nedávno obhájila dizertačnú prácu o detských časopisoch (Tlač pre deti – prekonaný mýtus alebo zanedbaný fenomén). Navyše vieme, že je novinárkou, vyštudovala žurnalistiku a aj sa živí písaným slovom. Takže to, že odovzdala do Vydavateľstva Matice slovenskej knižku pre deti, bolo napokon celkom prirodzené. No a k tomu treba dodať, že do veku, akému je knižka určená, dorástla aj jej dcéra Tamarka. Možno i toto stojí v pozadí autorkinho rozhodnutia prísť s prózou v tejto chvíli. Súvislosti neuvádzame náhodou – práve takéto nezdržované spojenie osobného a vecného robí z jej textov čosi krehké. Lebo sú prózy, ktoré pôsobia ako vybrúsený diamant, no cítime z nich iba chladnú konštrukciu. A sú prózy, v ktorých vnímame predovšetkým citovú polohu, nazvime ju, trebárs, nepriznaná vrúcnosť. Táto knižka patrí k tým druhým.

Postavičky sú deti z mesta – no deti na prázdninách. Rozhodujúcim momentom takejto prozaickej kompozície je práve prostredie, presnejšie, zmena prostredia. Tým, že si autorka vytvorila takýto rámec, vznikol dostatočne široký priestor na rozohranie deja, vzťahov, zápletky, na rozvinutie kontrastov: škola – prázdniny, bežné – tajomné,

súčasné – minulé.

A zostal jej v ňom i priestor na vecné oboznamovanie detí so životom. Ten tvorí rovnocennú časť z celej rozvinutej plochy. Dozvieme sa, čo sú to tajchy, geológ, stratovulkán a všeličo iné, no autorka nás poznávaním sprevádza nenásilne, takže to vyzera, že deti sa poučia samy, ba že ich všetkému učí život. Vnímajú, aká dôležitá je rodina, otec, mama, priatelia, súrodenci, lebo sa tu nevtieravo rozpráva aj o tom, aké dôležité je pestovať a udržiavať vzťahy. O tom nám autorka hovorí, jej trinásta komnata je však aj niečo, čo sa nedá pomenovať, čo sa iba snažíme spoznať, no nikdy tým neprenikneme úplne, lebo čo sa v nej raz ocitlo, to nám jednoducho nepatrí.

Autorka nám predviedla, že aj reálny svet so svojou históriou je zaujímavý – nemusí sa pritom vôbec opierať o rozprávkové čary; práve cez drobné napätia medzi postavami nám ukazuje, že vlastne si ani nepotrebuje vymýšľať, stačí, keď objavuje. Práve vecná, poznávací stránka textu v tesnej spojitosti s reálnymi vzťahmi postáv je prínosom v súčasnej detskej próze a otvára autorke možnosti pokračovať v naznačenej línii. Nedajú sa obísť ani „rozprávačské“ ilustrácie Juraja Martišku, zdôrazňujúce rovnocenne reálne detaily i fiktívnu zložku príbehu.

Anna Blahová

Úroda prežitých rokov

Andrej Chudoba: *Kým nezapadne slnko*, Tlmače, SB PRESS 2007

Pán učiteľ na meštianke nechcel uveriť. Nechcel uveriť, že žiak Andrej sám vypracoval slohovú úlohu, ktorá niesla názov *Povešť z Horšianskej doliny*. Upodozrieval ho, že ju odpísal z nejakého starého kalendára. Talent je talent. Spravidla sa prejaví zavčasu. A jednako: Andrej Chudoba píše vo svojej najnovšej knihe, v kapitolke o Bátovciach, že „i naďalej som (kvôli gramatike) neobluboval výuku materinského jazyka“. K literatúre sa vrátil neskôr. Ako študentovi druhého ročníka na učiteľskej akadémii v Leviciach mu uverejnili prvú báseň. Stal sa pozoruhodným zjavom našej literatúry.

Dnes, ako osemdesiatročný, bilancuje. Robí tak aj najnovšou knihou *Kým slnko nezapadne*. V kapitolke *Neskoré leto v Krajine nostalgie* sa vracia do svojej – ako to sám označil – meštianskej mladosti. Ústrednou osou mu je cesta z Levíc do Bátoviec, hradská, na ktorej a okolo ktorej sa odvíjala jeho mladosť. Stala sa osudovou pupočnou šnúrou jeho „curriculum vitae“. Od septembra do prvých snehov a zasa od jari zo Zajačej doliny denne prekonával svojich šestnásť cyklokilometrov.

Autor literatúry faktu musí preštudovať mnoho literatúry, podobný údel často čaká aj na prozaika, najmä vtedy, ak sa podujíma napísať esej, azda najnáročnejší z literárnych útvarov. Široký záber vedomostí ukazuje aj

Andrej Chudoba – predostiera miestopis i národopis kraja, postrehy i príbehy z dávnej i nedávnej histórie i zo súčasnosti a pravdaže, preukazuje nevšedné literárne znalosti. No to všetko je akoby neoddeliteľnou súčasťou jeho vnútra, v myslí i srdci z mnohých strán mnoho ráz poobracané, prežité, poprežúvané. Chudoba zrástol so svojim rodným krajom. Azda ešte širší záber poskytuje kapitola o tradičnom výlete niekoľkých priateľov-rovesníkov na Zlatno, dedinky na konci prašných ciest na úpätí Tribečského pohoria. Aj to sa naoko zdá malá, nevýznamná téma. Chudoba urobil z nej hlbokomyseľnú filozofickú úvahu. Je to úvaha človeka, ktorý zo zorného uhla prežitých rokov všeličo vidí a chápe inak: predovšetkým prikrýva prežité závojom zhovievavosti, porozumenia, nostalgie. Vo svojom najnovšom diele dovedol Chudoba svoje rozprávačské umenie do virtuózne dokonalosti. Jeho štýl je košatý, jazyk bohatý, hýri básnickými ozdobami, metaforami, epitetami, prirovnaniami, ohromujúcimi postrehi, ale i vtípnymi komentármi, je prežiarovaný poéziou, plný nádherných obrazov. Chudoba nepíše, maľuje. Jeho kniha *Kým slnko nezapadne* je literárnym skvostom. Čitateľovi poskytuje nezabudnuteľný zážitok.

Ladislav Švihran

Knihy v predaji

1 FILOZOFIA

13 Okultné vedy. Parapsychológia. Tajné spoločnosti

Horoskopy 2008. 2. časť

Bratislava, EUGENIKA, s. r. o. 2007. 1. vyd. 353 s. Brož. Predpovede na rok 2008 podľa týždňov – práca, zdravie, vzťah, voľný čas, rady.

ISBN 978-80-89227-94-5

LIGHT, Sun

Bible štěstí. Z rus. orig. prel. do češtiny R. Knebllová Bratislava, EUGENIKA, s. r. o. 2007. 1. vyd. 176 s. Brož. Záznam z besied pre účastníkov kurzu Alchymia hojnosti.

ISBN 80-89227-86-0

VIRTUE, Doreen

Liečenie s anjeli. Z angl. orig. prekl. neuvad. Bratislava, EUGENIKA, s. r. o. 2007. 1. vyd. 187 s. Brož. Praktické návody, ako sa skontaktovať s anjeli a s ich pomocou liečiť a riešiť problémy. Námety na modlitby a výroky, ktoré pomôžu navodiť zmenu.

ISBN 978-80-8100-001-0

18 Aforizmy. Citáty. Zrnká múdrosti

Drž sa, dievča! Z angl. orig. prel. Gabriela Patkolová. Zost. Helen Exleyová. Ilust. Liz Smith a Caroline Gardner Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. 1. vyd. Nestr. Edícia Knihy pre každého / Darčekové knihy. Viaz. Zbierka citátov, ktoré obsahujú slová povzbudení a životného elánu pre dievčatá a ženy.

ISBN 978-80-8085-324-2

Ďakujem. Z angl. orig. prel. Gabriela Patkolová. Zost. Helen Exleyová. Ilust. Liz Smith a Caroline Gardner Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. 1. vyd. Nestr. Edícia Knihy pre každého / Darčekové knihy. Viaz. Zbierka optimistických myšlienok vyjadrujúcich vďaka – možno ju podarovať ako prejav vďačnosti.

ISBN 978-80-8085-323-5

...krásny deň! Z angl. orig. prel. Sláva Vlčková. Zost. Helen Exleyová. Ilust. Joanna Kidney Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. 1. vyd. Nestr. Edícia Knihy pre každého / Darčekové knihy. Viaz. Ďalšia zo série darčekových knižiek, ktorá obsahuje myšlienky na skráslenie všedného dňa.

ISBN 978-80-8085-222-1

MACFARLANE, Stuart a Linda **Prepáč.** Z angl. orig. prel. Gabriela Patkolová. Zost. Helen Exleyová. Ilust. Liz Smith a Caroline Gardner Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. 1. vyd. Nestr. Edícia Knihy pre každého / Darčekové knihy. Viaz. Darčeková kniha, ktorá obsahuje myšlienky o ospravedlnení, prosby o prepáčenie, výčitky svedomia.

ISBN 978-80-8085-325-9

S úsmevom... Z angl. orig. prel. Gabriela Patkolová. Zost. Helen Exleyová. Ilust. Joanna Kidney Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. 1. vyd. Nestr. Edícia Knihy pre každého / Darčekové knihy. Viaz. Ďalšia z milých darčekových knižiek, ktorá poteší pri každej príležitosti – zostavená z citátov.

ISBN 978-80-8085-196-5

S láskou... Z angl. orig. prel. Gabriela Patkolová. Zost. Helen Exleyová. Ilust. Joanna Kidney

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. 1. vyd. Nestr. Edícia Knihy pre každého / Darčekové knihy. Viaz. Ďalšia z novej série obľúbených darčekových knižiek, tentoraz o láske. Krátke výroky známych osobností na túto neopakovateľnú a nikdy nevyčerpatelnú tému.

ISBN 978-80-8085-198-9

S priateľmi... Z angl. orig. prel. Sláva Vlčková. Zost. Helen Exleyová. Ilust. Joanna Kidney Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. 1. vyd. Nestr. Edícia Knihy pre každého / Darčekové knihy. Viaz. Priateľstvo, jeden z najdôležitejších medziľudských vzťahov, je základnou témou výrokov známych osobností, z ktorých sa táto knižička skladá.

ISBN 978-80-8085-199-6

Šialene ťa milujem. Z angl. orig. prel. Gabriela Patkolová. Zost. Helen Exleyová. Ilust. Liz Smith a Caroline Gardner Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. 1. vyd. Nestr. Edícia Knihy pre každého / Darčekové knihy. Viaz. Darčeková knižka citátov o nekonečnosti vzájomnej lásky.

ISBN 978-80-8085-322-8

2 NÁBOŽENSTVO. DUCHOVNOSŤ

20 Kresťanské náboženstvo

FERRERO, Bruno – PACUCCIOVÁ, Marianna **Šťastná výchova.** Z tal. orig. prel. Š. Sandtner Bratislava, Don Bosco 2007. 1. vyd. 128 s. Brož. Aktuálny pohľad na vzťahy medzi deťmi a rodičmi.

ISBN 978-80-8074-059-7

GASPARINO, Andrea **Päť levelov sexuality.** Z tal. orig. prel. R. Hamráček Bratislava, Don Bosco 2007. 1. vyd. 38 s. Brož. Informačná brožúra z pera kňaza reaguje na aktuálnu problematiku mladých ľudí.

ISBN 978-80-8074-061-0

GRÜN, Anselm **Hľadanie vnútornej rovnováhy.** Z nem. orig. prel. J. Sarňáková Bratislava, Don Bosco 2007. 1. vyd. 131 s. Brož. Praktický návod i podnety na meditáciu.

ISBN 978-80-8074-063-4

HÜNERMANN, Viliam **Na ostrov smrti.** Z nem. orig. prel. Š. Dian Nitra, Spoločnosť Božieho slova 2007. 2. vyd. 343 s. Brož. Život a činnosť pátra Damiána De Veuster, ktorý pôsobil medzi malomocnými.

ISBN 978-80-85223-79-8

ŠVERHA, Stanislav **Požehnanie a prekliatie. Kresťanstvo vo svete masmédií** Ružomberok, Katolícka univerzita v Ružomberku 2007. 1. vyd. 74 s. Brož. Štúdiá.

ISBN 80-89170-15-3

Manželstvo ako inštitúcia Ružomberok, Katolícka univerzita v Ružomberku 2007. 1. vyd. 120 s. Brož. Zborník z medzinárodnej konferencie.

ISBN 978-80-8084-196-6

MELLO, Anthony de **Cesta k láske.** Z angl. orig. prekl. neuvad.

Bratislava, EUGENIKA, s. r. o. 2007. 1. vyd. 114 s. Brož. Meditatívne eseje jezuitského mnicha na tému láska.

ISBN 978-80-8100-005-8

MORDEL, Štefan

Diela Apoštolských Otcov Spišské Podhradie, Kňazský seminár J. Vojtaššáka 2007. 1. vyd. 238 s. Viaz. Štúdiá o dielach Apoštolských Otcov.

ISBN 978-80-89170-24-1

STANČEK, Lubomír

Čítať a vykladať slovo Spišské Podhradie, Kňazský seminár J. Vojtaššáka 2007. 1. vyd. 350 s. Brož. Hĺbky Božieho slova.

ISBN 80-89170-20-X

STANČEK, Lubomír

Rozdávať slovo Spišské Podhradie, Kňazský seminár J. Vojtaššáka 2007. 1. vyd. 198 s. Brož. Homilie.

ISBN 80-89170-21-8

STANČEK, Lubomír

Zastavenie nad slovom Spišské Podhradie, Kňazský seminár J. Vojtaššáka 2007. 1. vyd. 162 s. Brož. Homilie.

ISBN 80-89170-22-6

ZATTONI, Mariateresa – GILLINI, Gilberto **Chceš ma milovať? On a ona v Božom pláne.** Z tal. orig. prel. P. Jacko Bratislava, Don Bosco 2007. 1. vyd. 62 s. Brož. Láska z hľadiska kresťanských pedagógov, členov Pápežského inštitútu J. Pavla II. pre štúdium manželstva a rodiny.

ISBN 978-80-8074-058-0

3 SPOLOČENSKÉ VEDY

34 Právo. Legislatíva

BARANCOVÁ, Helena **Zákonník práce** Bratislava, Sprint, vydavateľská, filmová a reklamná agentúra 2007. 5. preprac. vyd. 1032 s. Viaz. Komentár.

ISBN 978-80-89085-94-1

391 Učebnice

FOLTÍNOVÁ, Alžbeta **Nákladový controlling** Bratislava, Sprint, vydavateľská, filmová a reklamná agentúra 2007. 1. vyd. 451 s. Viaz. Učebnica.

ISBN 978-80-89085-70-5

FREIWALD, Anton

Diagnostika a opravy automobilov I. Bratislava, KONTAKT PLUS 2007. 2. preprac. vyd. 287 s. Brož. Učebnica pre SOU.

ISBN 978-80-88855-69-9

HRUŠKOVIC, Samuel

Mladý záchranár I. Bratislava, Rescue team Slovakia 2007. 1. vyd. 79 s. Brož. Dopravná výchova a riziká železníc – doplnková literatúra pre žiakov 1. stupňa ZŠ.

ISBN 80-969766-2-1

RAJŇÁK, Milan

Cenové rozhodovanie Bratislava, Sprint, vydavateľská, filmová a reklamná agentúra 2007. 3. vyd. 236 s. Viaz. Vysokoškolská učebnica.

ISBN 978-80-89085-89-7

STRÁZOVSKÁ, Helena – STRÁZOVSKÁ, Lubomíra – PAVLÍK, Adrián **Malé a stredné podniky. Obchodné podnikanie** Bratislava, Sprint, vydavateľská, filmová a reklamná agentúra 2007. 1. vyd. 328 s. Viaz. Vysokoškolská učebnica.

ISBN 978-80-89085-64-4

4 JAZYK. JAZYKOVEDA

41 Cudzie jazyky

BLAŠKOVÁ, Kornélia **Handbook of English for Postgraduate Students** Bratislava, Sprint, vydavateľská, filmová a reklamná agentúra 2007. 1. vyd. 181 s. Viaz. Učebnica.

ISBN 978-80-89085-91-0

49 Učebnice

BALLAY, Jozef – DOSTÁLOVÁ, Lubica – OLGYAJOVÁ, Dagmar **Slovenský jazyk pre dvojročné a trojročné učebné odbory SOU** Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 6. vyd. 206 s. Brož. Učebnica.

ISBN 978-80-10-01341-8

BARANCOVÁ, Mária – PAVLIS, Peter **Čítanka pre 7. ročník špeciálnych ZŠ** Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 3. vyd. 144 s. Brož. Učebnica.

ISBN 978-80-10-01279-4

HIRSCHNEROVÁ, Zuzana **Slovenský jazyk pre 2. ročník ZŠ** Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2007. Bez vyd. 112 s. Brož. Učebnica.

ISBN 978-80-7158-778-1

HIRSCHNEROVÁ, Zuzana – KESSELOVÁ, Jana – SEDLÁKOVÁ, Marianna **Slovenský jazyk pre 3. ročník ZŠ** Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2007. Bez vyd. 184 s. Brož. Učebnica.

ISBN 978-80-7158-770-5

KOVÁROVÁ, Dana – KURTULÍKOVÁ, Alena **Vybrané slová** Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2007. Bez vyd. 64 s. Brož. Pracovný zošit pre 3. ročník ZŠ.

ISBN 978-80-7158-779-8

5 EXAKTNÉ VEDY

59 Učebnice

ČERNEK, Pavol – REPÁŠ, Vladimír **Matematika pre 2. ročník ZŠ** Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2007. Uprav. vyd. 96 s. Brož. Učebnica.

ISBN 978-80-7158-765-1

ČERVEŇ, Ivan **Fyzika po kapitolách. Elektrostatické pole** Bratislava, Slovenská technická univerzita 2007. 1. vyd. 83 s. Brož. Študijný materiál.

ISBN 978-80-227-2670-2

ČERVEŇ, Ivan **Fyzika po kapitolách. Elektrický prúd** Bratislava, Slovenská technická univerzita 2007. 1. vyd. 29 s. Brož. Študijný materiál.

ISBN 978-80-227-2671-9

ČERVEŇ, Ivan **Fyzika po kapitolách. Elektromagnetické pole** Bratislava, Slovenská technická univerzita 2007. 1. vyd. 43 s. Brož. Študijný materiál.

ISBN 978-80-227-2673-3

ČERVEŇ, Ivan **Fyzika po kapitolách. Kinetika** Bratislava, Slovenská technická univerzita 2007. 1. vyd. 43 s. Brož. Učebný text.

ISBN 978-80-227-2664-1

ČERVEŇ, Ivan **Fyzika po kapitolách. Magnetické pole** Bratislava, Slovenská technická univerzita . 2007. 1. vyd. 52 s. Brož. Učebný text.

ISBN 978-8-227-2672-6

ČERVEŇ, Ivan **Fyzika po kapitolách. Vektory** Bratislava, Slovenská technická univerzita 2007. 1. vyd. 52 s. Brož. Študijný materiál.

ISBN 978-80-227-2663-4

ČERVEŇ, Ivan **Fyzika po kapitolách. Kmitanie a vlnenie** Bratislava, Slovenská technická univerzita 2007. 1. vyd. 55 s. Brož. Študijný materiál.

ISBN 978-80-227-2668-9

HOLÉCZYOVÁ, Soňa **Matematika pre stredoškóľakov** Bratislava, AKTUELL 2007. 1. vyd. 327 s. Brož. Zbierka úloh 1.

ISBN 978-80-89153-31-2

PROKŠA, Miroslav **Pokusy pre olympionikov. Kategorie B, C, D** Bratislava, IUVENTA 2007. 1. vyd. 145 s. Brož. Príručka pre učiteľov chémie.

ISBN 978-80-8072-066-7

6 APLIKOVANÉ VEDY

61 Medicína

Laboratórna príručka. Zost. A. Kužmová Prešov, EUROMED-SLOVAKIA 2007. 1. vyd. 323 s. Brož. Príručka obsahuje údaje o predanalytickej a postanalytickej fáze laboratórnych šetrení.

ISBN 978-80-969818-0-9

Nová veľká kniha o dieťati. Z nem. orig. prel. M. Huttová Bratislava, AKTUELL 2007. 1. vyd. 366 s. Viaz. Príručka pre rodičov.

ISBN 978-80-89153-34-3

610 Farmakológia

Vademecum – najčastejšie používané farmaceutické prípravky v pneumológii. Zost. J. Orosová Bratislava, INFOMA Business Trading 2007. 1. vyd. 984 s. Brož. Prehľad a charakteristika liečiv.

ISBN 80-89087-26-4

611 Populárna medicína

BOURBEAU, Lise **Tělo – tvůj nejlepší přítel.** Z franc. orig. prel. do češtiny M. Uvíra Bratislava, EUGENIKA, s. r. o. 2007. 1. vyd. 194 s. Brož. Návod na pozitívny vývoj tela s cvičeniami.

ISBN 978-80-89227-96-9

GRUBER-KEPPLER, Aline **Jemná masáž nohou.** Z nem. orig. prel. do češtiny V. Hallová Bratislava, EUGENIKA, s. r. o. 2007. 1. vyd. 132 s. Brož. Praktická pomôcka.

ISBN 978-80-89227-97-6

HORÁKOVÁ, Katarína **Detoxikácia organizmu – zmena života k lepšiemu** Bratislava, Metro Media 2007. 1. vyd. 79 s. Brož. Praktická príručka.

ISBN 978-80-89237-003

MAJERČÁK, Ivan **Diagnóza obezita**

Anotácie

Bratislava, KONTAKT PLUS 2007. 1. vyd. 144 s. Viaz. Praktická príručka.

ISBN 978-80-968985-4-1

MALACHOV, Gennadij
Urinoterapie. Z rus. orig. prel. do češtiny A. Trávníčková
Bratislava, EUGENIKA, s. r. o. 2007. 1. vyd. 230 s. Brož.

Liek z vlastnej čistiarny.

ISBN 978-80-89227-98-3

MINDELL, Arnold
Kvantová mysl a liečba. Z angl. orig. prel. do češtiny K. Slamová
Bratislava, EUGENIKA, s. r. o. 2007. 1. vyd. 344 s. Brož.

Návod ako počúvať symptómy svojho tela.

ISBN 978-80-89227-92-1

URGELA, Robert
Jak dosáhnout jednotu těla a ducha. Zo slov. orig. prel. do češtiny P. Blochová

Bratislava, EUGENIKA, s. r. o. 2007. 1. vyd. 212 s. Brož.

Cvičenie na ovládanie emócií – čchi-kung a štýl Dana.

ISBN 978-80-89227-85-3

631 Lesníctvo. Poľnohospodárstvo. Poľovníctvo. Rybárstvo. Domáce zvieratá

HOFMANN, Ján – CHVÁLOVÁ, Katarína – PALÁTOVÁ, Eva
Lesné semenárstvo na Slovensku

Sliač, IT Ganma 2007. 2. uprav. vyd. 199 s. Viaz.

Praktická príručka.

ISBN 978-80-969717-0-1

64 Praktický život

BUKVOVÁ, Iva
Zdravé bývanie
Bratislava, Metro Media 2007. 1. vyd. 130 s. Brož.

Od klasického domu po dom budúcnosti.

ISBN 978-80-969606-2-0

SINELNIKOV, V. – SLOBODČIKOV, S.
Ako sa mať rád. Z rus. orig. prel. B. Kráľová
Bratislava, EUGENIKA, s. r. o. 2007. 1. vyd. 187 s. Brož.

Nový pohľad na život, problémy a choroby.

ISBN 978-80-89227-82-2

STERN, Barbara
Moc a magie peněz. Z nem. orig. prel. do češtiny Z. Helešicová
Bratislava, EUGENIKA, s. r. o. 2007. 1. vyd. 169 s. Brož.

Návod na magické cvičenia ako ovplyvniť energetický tok peňazí vo svoj prospech.

ISBN 80-89227-89-1

ZELAND, Vadim
Tvorba skutočnosti. Z rus. orig. prel. do češtiny J. Slámová
Bratislava, EUGENIKA, s. r. o. 2007. 1. vyd. 205 s. Brož.

Ovplyvňovanie reality.

ISBN 978-80-89227-91-4

67 Marketing. Manažment

BOREC, Tomáš
Moderná biznis etiketa pre manažérov

Bratislava, Neopublic Porter Novelli 2007. 1. vyd. 129 s. Brož.

250 otázok a odpovedí o suverénom vystupovaní manažérov v každej situácii.

ISBN 978-80-969817-6-2

691 Učebnice

BIELIKOVÁ, Marta
Technológia pre 1. ročník stavebných učebných odborov

Bratislava, KONTAKT PLUS 2007. 1. vyd. 171 s. Brož.

Učebnica.

ISBN 978-80-88855-74-3

BOGOVÁ, Oľga – BOOCO VÁ, Eleonóra
Chovateľská prax pre 1. a 4. ročník študijného odboru agropodnikarstva

Bratislava, KONTAKT PLUS 2007. 1. vyd. 392 s. Brož.

Učebnica.

ISBN 978-80-88855-75-0

KOKLES, Mojmir – ROMANOVÁ, Anitá
Informatika

Bratislava, Sprint, vydavateľská, filmová a reklamná agentúra 2007. 5. dopl. vyd. 344 s. Viaz.

Učebnica.

ISBN 978-80-89085-93-4

LESÁKOVÁ, Dagmar
Strategický marketing

Bratislava, Sprint, vydavateľská, filmová a reklamná agentúra 2007. 1. vyd. 354 s. Viaz.

Vysokoškolská učebnica.

ISBN 978-80-89085-92-7

MAJTÁN, Miroslav
Manažment

Bratislava, Sprint, vydavateľská, filmová a reklamná agentúra 2007. 4. vyd. 429 s. Viaz.

Vysokoškolská učebnica.

ISBN 978-80-89085-72-9

Náuka o materiáli
Bratislava, Slovenská technická univerzita 2007. 1. vyd. 130 s. Brož.

Návody na cvičenia.

ISBN 978-80-227-2745-7

ŠIŠÁKOVÁ, Zuzana
Technológia pre 2. ročník UO maľiar

Bratislava, KONTAKT PLUS 2007. 1. vyd. 160 s. Brož.

Učebnica.

ISBN 978-80-88855-73-6

7 UMENIE. ŠPORT. VOLNÝ ČAS

JIROUŠEK, Ladislav
Spiš – perla Slovenska

Spišská Nová Ves, Lubafotopress 2007. 3. preprac. a rozš. vyd. 287 s. Viaz.

Obrazová publikácia o histórii, prírode a folklóre Spiša.

ISBN 80-969302-3-4

78 Hudba. Tanec. Scénické umenie. Iné múzické formy

Kalendár výročí – hudba 2008. Zost. D. Drličková
Bratislava, Univerzitná knižnica 2007. 1. vyd. 90 s. Brož.

Výročia hudobného sveta.

ISBN 978-80-89303-02-1

SZABÓ, Ivan
Príbehy primášov

Bratislava, Štúdio humoru a satiry 2007. 1. vyd. 152 s. Viaz.

Príbehy ľudových hudobníkov-primášov od 17. storočia po dnešok s biografickým (malým) slovníkom primášov.

ISBN 978-80-85451-40-5

791 Učebnice

ŽIKAVSKÁ, Mária
Hudobná výchova pre 7. ročník špeciálnych ZŠ

Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 2. vyd. 63 s. Brož.

Učebnica.

ISBN 978-80-10-01334-0

8 LITERATÚRA. BELETRIA

81 Poézia

CÉSAIRE, Aimé
Zošíť o návrate do rodného kraja.

Z franc. orig. prel. Albert Marenčin

Bratislava, Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT 2007. 1. vyd. 86 s. Edícia Gradiva. Brož.

Avantgardná poéma afrického spisovateľa (nar. 1913) píšeceho po francúzsky.

ISBN 978-80-89218-44-8

KURILLA, Ján
Rovnováha druhej strany zrkadla

Košice, BYZANT, s. r. o. 2007. 1. vyd. 94 s. Brož.

Básnická zbierka autora (1960).

ISBN 978-80-85581-42-3

LACIKOVÁ, Zdenka
Do uzlíka

Holíč, Forza Slovakia 2007. 1. vyd. 160 s. Viaz.

Básnická zbierka.

ISBN 978-80-969069-5-6

83 Román. Novely. Poviedky

BOUCHERONOVÁ, Rose
Cyprusová aleja. Z angl. orig. prel. Alena Redlingerová

Bratislava, Slovenský spisovateľ 2008. 1. vyd. 176 s. Viaz.

Román pre ženy, v ktorom známa autorka stvárňuje ľudské osudy v idylickom prostredí anglického vidieka.

ISBN 978-80-220-1426-7

CIGÁNOVÁ, Zuza
Šampanské, káva, pivo

Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2007. 1. vyd. 101 s. Viaz.

Tri debutové novely bratislavskej herečky.

ISBN 978-80-8061-289-4

KHOURY, Raymond
Svätyňa. Z angl. orig. prel. A. Redlingerová

Bratislava, AKTUELL 2007. 1. vyd. 351 s. Viaz.

V napínavom trileri sa prelína minulosť a prítomnosť. Genetická Mia a agent Corben hľadajú vzácný kódex, ktorý znamená smrť pre tých, čo ho počas stáročí túžili objaviť.

ISBN 978-80-89153-50-3

LUTHEROVÁ, Deana
Stratené v sieti

Bratislava, Luther & Partner 2007. 1. vyd. 122 s. Brož.

Prozaický debut bývalej letušky a protokolistky. Príbehy piatich žien riešiacich osobné problémy a partnerské vzťahy. Osobne sa nepoznajú, v istom momente sa ich osudy však stretnú na internetovom chate.

ISBN 978-80-969840-3-9

MACSOVSZKY, Peter
Hromozvonár

Bratislava, Kalligram 2008. 1. vyd. 164 s. Brož.

Postmoderná próza súčasného autora zachytáva osobitý príbeh hlavného hrdinu Levanela.

ISBN 978-80-8101-011-8

WINEGARDNER, Mark
Pomsta krstného otca. Z angl. orig. prel. Karol Vlk

Bratislava, Ikar 2008. 1. vyd. 440 s. Viaz.

Po bestselleri Krstný otec sa vracia (Ikar 2006), je tento autorov román pokračovaním napínavého príbehu o organizovanom zločine, o svete podsvetia.

ISBN 978-80-551-1508-5

86 Literatúra pre deti a mládež

KOŠKOVÁ, Hana
Príbehy z Ludožrútskej ulice. Ilust. Gejza Balázsy

Filakovo, Plectrum 2007. 1. vyd. 55 s. Viaz.

ISBN 978-80-89153-43-5

Vtipné príbehy detí z jednej fantazijnej ulice.

ISBN 978-80-89262-08-3

KOŠKOVÁ, Hana
Mara Medvedia. Ilust. Jana Hrkčková-Stankovianska

Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2007. 1. vyd. 95 s. Viaz.

Povesti a legendy z Novohradu - tridsaťjeden tajuplných dramatických i žartovných príbehov vyplňa ďalšie biele miesto na Povestovej mape Slovenska

ISBN 978-80-89208-71-5

9 GEOGRAFIA. BIOGRAFIE. DEJINY

92 Biografie. Rodokmene

HAZUCHA, Miroslav
Láska Rudolfa Holzera atletika

Bratislava, Národné športové centrum 2007. 1. vyd. 122 s. Viaz.

Publikácia venovaná jednému zo zakladateľov slovenskej atletiky Rudolfovi Holzerovi (2. 10. 1907 – 20. 12. 1980) vyšla pri príležitosti jeho 100. výročia narodenia. Kniha zachytáva životný osud v poradí druhého šéfa atletiky na Slovensku prostredníctvom fotografií, dobových materiálov, článkov v tlači, jeho autorských príspevkov vo vtedajších médiách, výberom z korešpondencie a v spomienkach atlétov a funkcionárov, ktorí s ním boli v bezprostrednom kontakte.

ISBN 978-80-969702-1-6

94 Dejiny sveta. Dejiny Európy

DVOŘÁKOVÁ, Daniela
Kôň a človek v stredoveku

Budmerice, Vydavateľstvo RAK 2007. 1. vyd. 293 s. Viaz.

K dejinám spoluzititia ľudí a koní v Uhorskom kráľovstve.

ISBN 978-80-85501-38-4

96 Dejiny Slovenska a Česka

Nový pohľad na svet. Editor Pavel Dvořák. Vedecký redaktor Peter Kónya. Výber, preklad a komentáre J. Adam a kol. Úvod Peter Kónya

Bratislava, Literárne informačné centrum 2007. 1. vyd. 455 s. Edícia Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov VIII. Viaz.

Aktuálny, ôsmy zväzok významnej edície, ktorá vychádza z originálnych historických prameňov – zachytáva 18. storočie, čas osvietených vládcov od protihabsburských povstaní po začiatok slovenského národného obrodovania.

ISBN 978-80-89222-46-9

97 Dejiny slovenských regiónov a miest

BUDA, František
História židovskej náboženskej obce

Tvrdošovce, Obecný úrad 2007. 1. vyd. 146 s. Brož.

Niektoré udalosti z dejín Tvrdošoviec.

ISBN 978-80-88997-36-8

993 Rozličné fakty. Aktuality

1000 omylov všeobecného vzdelania, neveriteľné ale pravdivé. Z nem. orig. prel. E. Dropčová

Bratislava, AKTUELL 2007. 1. vyd. 287 s. Viaz.

Kniha prináša poučenia a je cenným sprievodcom po svete omylov.

ISBN 978-80-89153-43-5

Adresár vydavateľstiev z Kníh v predaji

AKTUELL, Vazovova 15, 811 07 Bratislava, tel./fax 02/5542 4371

Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT, Jelenia 6, 811 05 Bratislava 1, tel./fax 02/5262 3751, e-mail: marenčin@nexta.sk

BYZANT, s. r. o., Moyzesova 40, 040 01 Košice

Don Bosco, Miletičova 7, 821 08 Bratislava, tel. 02/5023 1321, fax 02/5023 1144, e-mail: vdb@donbosco.sk

EUGENIKA, s. r. o., Iljušina 2, P. O. Box 187, 850 00 Bratislava 5, tel./fax 02/6381 0659, e-mail: eugenika@eugenika.sk

EUROMED-SLOVAKIA, Konštantínova 6, 080 01 Prešov

Forza Slovakia, D. Rapanta 1, 908 51 Holíč, tel. 034/66 816 91, e-mail: forza@travelatlas.sk

INFOMA Business Trading, Galaktická 6, 821 02 Bratislava 6, tel./fax 02/4342 1560

IUVENTA, Karloveská 64, 842 58 Bratislava, tel. 02/6542 2686, fax 02/6542 2342

Kalligram, Staromestská 6, 813 36 Bratislava, tel. 02/5441 5028, fax 02/5441 1801, e-mail: szig@kalligram.sk

Katolícka univerzita v Ružomberku, Hrabovská cesta 1, 034 01 Ružomberok, tel. 044/4322 708, 4322 709, fax 044/4332 446

Kňazský seminár J. Vojtaššáka, 053 04 Spišské Podhradie, tel. 053/4541 191

KONTAKT PLUS, Cukrová 14, 811 06 Bratislava, tel. 02/5273 1483

Štúdio humoru a satiry, Martinská 48, 821 05 Bratislava

Literárne informačné centrum, Nám. SNP 12, 812 24 Bratislava, tel. 02/5292 0271, 5921 4160, fax 02/5296 4567, e-mail: distribution@litcentrum.sk

Lubafotopress, Brezová 19, 052 01 Spišská Nová Ves, tel. 053/4462 730

Luther & Partner, Flöglova 3, 811 05 Bratislava, tel. 02/5443 4307

Metro Media, Račianska 66, 831 02 Bratislava, tel. 02/492 074 30, fax 02/492 074 38, e-mail: uharcsek@metromedia.sk

Národné športové centrum, Športová hala Mladost, Trnavská 39, 831 04 Bratislava, tel./fax 02/4920 0368, e-mail: info@sportcenter.sk

Neopublic Porter Novelli, Galvaniho 7/A, 821 04 Bratislava, tel. 02/330 705 11, fax 02/330 705 22

Obecný úrad, Novozámocka 56, 941 10 Tvrdošovce, tel./fax 035/6492 413

Orbis Pictus Istropolitana, Račianska 71, 832 59 Bratislava, tel. 02/4924 6869, fax 02/4425 0069, e-mail: odbyt@orbispictus.sk

Plectrum, Biskupická 55, 986 01 Filakovo, tel./fax 047/4330 001, e-mail: plectrum@plectrum.sk

Rescue team Slovakia, M. Rázusa 9, 010 01 Žilina, tel./fax 041/564 34 08, e-mail: rescue@rescue.sk

Slovenská technická univerzita, Nám. Slobody 17, 812 43 Bratislava, tel. 02/5729 4111, 02/5729 4110

Slovenský spisovateľ, Vajnorská 128, 832 92 Bratislava 12, tel. 02/4445 3041, e-mail: slovenskyspisovatel@slovenskyspisovatel.sk

Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá, Sasinkova 5, 815 19 Bratislava, tel. 02/5556 4293, fax 02/5542 5714, e-mail: market@mlade-leta.sk

Zahraničná literatúra

Peter Temple: Prekliate pobrežie

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007
Preklad Jana Kantorová-Báliková

U nás doteraz neznámy Peter Temple (1946), rodák z Južnej Afriky, je austrálsky autor kriminálnych románov. Bývalý žurnalista a pedagóg sa začal písať venovať až ako 49-ročný a jeho debut *Bad Debts* vyšiel roku 1996. Predstavil v ňom, rovnako ako v troch ďalších knihách, Jacka Irisha, právnika a gamblera z Melbourne. Román *Prekliate pobrežie* získal austrálske aj medzinárodné ocenenie.

Jeho hlavný hrdina Joe Cashin má za sebou ťažké časy. Pri pátraní po nebezpečnom zabijakovi sa ťažko zraní a príde o svojho partnera. Opúšťa veľkometsto a odchádza pracovať na vidieckej policajnej oddelenie. Jeho pokojný život v juhoaustrálskom pobrežnom mestečku naruší brutálny útok na miestneho boháča a filantropa. Zo zločinu obvinia troch tínejdžrov, aborigénov. Po zbabranej policajnej akcii prichádzajú dvaja z nich o život a tretí spácha samovraždu. Z prípadu sa snažia miestni predstavitelia vytĺcť politický kapitál. Viacerí zainteresovaní, vrátane polície, chcú prípad rýchlo utuľtať, ale Cashin sa rozhodne pátrať na vlastnú päsť a prísť pravde na koreň.

Ako vidíte, príbeh neoplyva dych vyrážajúcou zápletkou. Naopak, ide o klasickú schému so štandardnými ingredienciami – obeť, krivo obvinení, tvrdohlavý detektív, skorumpovaná polícia a prekvapivé rozuzlenie. *Prekliate pobrežie* by sa stalo len ďalším priemerným titulom v kriminálnom žánri, keby... Keby ho nenapísal Peter Temple. Je majstrom atmosféry a skvelým chirurgom duše svojich postáv. Cashin, samotár so slabosťou pre Mariu Callas, pivo a svojich dvoch veľkých pudlov, je prototypom dochrámaného hrdinu, akousi „hore nohami“ alternatívou Harryho Boscha z kníh Michaela Connellyho. Keď mu matka vraví „*tvoj život je tá najstrašnejšia litánia hrôz*“, odpovedá: „*Len dlhodobejší sled smoly*.“ Ostatné postavy nie sú o nič menej úprimné a priamočiare, uveriteľné s ich slabosťami a radosťami. Aj napriek pochmúrnosti prostredia, všadeprítomnému násiliu, korupcii a zlobe je Joe Cashin mlčanlivým poslom nádeje pre tých, čo ešte veria v ľudské dobro a spravodlivosť. Čítať *Prekliate pobrežie* je ako jesť jahody so šľahačkou a žiletkami, maškrtne si obľubujete pery a súčasne krvácate z ďasien. Templovi sa podarilo bez kliše napísať drsnú knihu o drsnej krajine a navyše so sympaticky drsným hrdinom. Bude sa vám páčiť, uvidíte.

Tess Gerritsenová: Mefistov klub

Bratislava, Ikar 2007
Preklad Katarína Jusková

Tess Gerritsenová je v žánri trilera ostrieľaná harcovníčka a predstavovať ju by bolo rovnako zbytočné ako recept na chlieb s maslom v kuchárskej knihe. Jej napínavé príbehy z lekárskeho prostredia sa už aj na Slovensku hltajú ako chuťovky a *Mefistov klub* nebude výnimkou. A s porciou kečupu navyše.

So súdnou lekárkou Maurou Islesovou a detektívkou Jane Rizzoliovou sme sa mohli vďaka Ikaru stretnúť už v príbehoch *Posledný svedok*, *Dvojníčka* alebo *Hriešnik*. Tentoraz sa hneď na úvod stretávajú na mieste vraždy mladého dievčaťa. Telo vrah rozštvrtil a krvou napísal odkaz v latinčine: „Zhřešil som.“ Maura počas pitvy obete zistí, že lavá ruka patrí inému telu, zrejme sa niekde nachádza ďalšia obeť.

Kým sa podarí odhalíť jej totožnosť, obeťou maniaka sa stáva Rizzoliová nová kolegyňa. Aby situácia bola ešte komplikovanejšia, do hry vstupuje Mefistov klub – organizácia, ktorej úlohou je pátrať po vyslancoch zla. Aj hlupák však vie, že ak sa dlho pozeráte do priepasti, začne sa priepať pozeráť do vás. Preto potom, ako na seba upútajú pozornosť temných síl, sú v ohrození života aj samotní členovia klubu. Maura aj Jane sa snažia dolapiť vraha skôr, ako znesie zo sveta ďalšie obeť. Ich situácia je o to ťažšia, že ich prenasledujú problémy v súkromí: Mauru kvôli jej vzťahu s kňazom Danielom a temnému dedičstvu po jej matke – vrahyni, Jane trápi kríza vzťahu jej rodičov.

Gerritsenová nezostala nič dlžná povesti majsterky pera a naservirovala nám príbeh krvavejší ako pravý argentínsky steak. Všetko je tak, ako má v správnom trileri byť, dostatočná dávka napätia, krvi a mystiky nás posunie k záverečnému finále. V ňom nás tradične očakáva prekvapivé rozuzlenie a víťazstvo dobra nad zlom.

Mimochodom, Tess Gerritsenová vraj žije v Maine, rodisku a trvalom bydlisku majstra hrôzy Stephena Kinga. Ak by sa u neho zastavila na kávu, možno by načerpala pár sviežich nápadov. *Mefistov klub* je zručne napísaný triler, štipka korenia by mu však pomohla...

Vladimír Radosa

Vikas Swarup: Miliardár

Bratislava, Ikar 2007
Preklad Marína Gálisová

Debut indického diplomata napísaný po anglicky sa stal vo Veľkej Británii bestsellerom, preložili ho už do desiatich jazykov a Hollywood kúpil práva na jeho sfilmovanie.

Nevzdelený čašník, sirota, sa pretĺkal životom, ako sa dalo. Neuveriteľným spôsobom vyhral v televíznej súťaži Miliardár najvyššiu sumu. Namiesto boháčom sa stal však ešte pred odvysielaním súťaže väzňom. Televízni producenti ho obvinili z podvodu, vôbec nerátali s možnosťou, že by niekto hneď na začiatku súťaže správne odpovedal na všetky otázky a peniaze nemali. Na políciu tak hlavného hrdinu, policajtov ako aj televíznu spoločnosť zaskočila mladá krásna právnička, ktorá vychrlila čísla porušených paragrafov, a odvieďla Ráma Muhammada Thomasa k sebe, aby si dala vyrozprávať priebeh nakrúcania. Vypočula si dvanásť dramatických epizód zo života chudobného chlapca, na ktorých základe vedel správne odpovedať na otázky.

Autor ponúka obraz pohnutého života na periférii spoločnosti a kritiku nenávytných a povýšeneckých boháčov. Majú síce peniaze a vzdelanie, ale ich morálka a charakter sú spoločenským suterénom. Príbeh o nešťastí v šťastí a šťastí v nešťastí je skvelým oddechovým čítaním s prekvapivým rozuzlením.

Antonia Bednáriková

László F. Földényi: Goyov pes

Bratislava, Kalligram 2007. Preklad Juliana Szolnokiová

Knihu esejí súčasného maďarského filozofa, teoretika umenia, spisovateľa Lászla Földényiho *Goyov pes* som brala do rúk s veľkým očakávaním spojeným s ešte nezabudnutým očarením z jeho monografie *Melanchólia*, ktorá vyšla pred šiestimi rokmi. Hneď v úvode týchto riadkov, ktoré nemajú ambíciu byť ani tak recenziou ako vyznaním zo súzvu s autorovými myšlienkami, podotknem, že aj jeho druhá knižka esejí nesie v sebe silný intelektuálny potenciál schopný zaujať náročnejšie čitateľské publikum. Mňa oslovila nielen myšlienkovým bohatstvom a hĺbkou ponoru do problematiky v jednotlivých esejach, ale aj krásou jazyka. Táto vďaka prekladateľke nezanikla. Júlia Szolnokiová dokáže totiž vložiť do prekladaného textu aj cit pre ono nevysslovené, vibrujúce kdesi v pozadí konkrétneho významu slova, nachádzať najjemnejšie jazykové nunasý textu.

Esejistickú zbierku L. Földényiho by som stručne nazvala výpoveďou európskeho filozofa o problémoch súčasnej európskej kultúry, ba aj civilizačnej situácie. Autor v textoch síce tematizuje relatívne široké spektrum otázok, no podľa mňa možno poľahky identifikovať ich spoločného menovateľa a inšpiračný zdroj, a tým je obava o osud Európy v dobe dravej, agresívnej globalizácie. Európy ani nie tak v zmysle geografickom ako kultúrnom. Autor sa obáva, že pred našimi očami umiera duch európskych tradícií, európskeho myslenia: o človeku, o prírode, o hodnote a zmysle ľudského života, ľudských dejín, o cieľoch poznania a techniky, o slobode a solidarite, ale aj o vzťahu k celku univerza, k vlastným koreňom a zdrojom, k transcendentnu.

Pri kritických analýzach neupadá do naivného odmietania toho, čo odmietnuteľné ani nie je. Ak vyslovuje námietky voči technike, robí to s úmyslom poukázať na nezdravý technokratický prístup k všetkým problémom, na rovnako nezdravú vieru vo všemohúcnosť technických prostriedkov, aj keď je zjavné, že existujú aj problémy, ktoré sú týmito prostriedkami neriešiteľné. Ak kritizuje globalizáciu, robí to s vedomím, že globalizačné procesy sú nezastaviteľné, jeho kritika sa vzťahuje k jednostrannej ekonomizácii života, k bezhraničnosti a agresivite kapitálu a financií, ktorá prekračuje mieru a všetky pravidlá. Ak kritizuje súčasnú kultúru, mieri najmä na premenu ľudí na masu, a to v dôsledku narušenia vzťahu s duchom, s duchovnom. A na médiá, ktoré nevidaným spôsobom vstupujú do života jednotlivcov a celých spoločností, pričom odvádzajú človeka od sebazapoznávania a sebareflektovania, od prežívania seba samého ako súčasť univerza. Práve princíp sebazapoznávania a princíp miery pokladá autor za dôležité, už gréckou antickou sformulované princípy európskej kultúry, a v ich narušení vidí jej vážne ohrozenie.

Michel de Montaigne: Eseje

Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2007. Preklad Anton Vantuch

Už to, že sa nám do rúk dostáva v poradí tretia reedícia slovenského prekladu životného diela Michela de Montaigne, naznačuje, že ide nielen o literárne hodnotnú a nadčasovú knihu, ale aj o vydarený preklad.

Anton Vantuch nie je iba prekladateľom, ale aj zostaviteľom výberu a komentátorom Montaignových *Esejí*. Je aj autorom záverečnej kapitoly, kde predstavuje Montaigna ako človeka a filozofa a súčasne približuje okolnosti vzniku jeho diela.

Michel de Montaigne bol jedným z najvýznamnejších spisovateľov francúzskej renesancie. Preslávil sa najmä svojou výnimočnou schopnosťou spájať hlbokomyseľné úvahy s nonšalantnými príbehmi zo svojho života a zo života slávnych osobností. Ako prvý použil na označenie svojho diela slovo *esej*, ktoré sa dá preložiť ako „pokus“. Nejde mu o zobrazenie aktuálnych udalostí alebo ľudí v danom spoločenskom kontexte, ale skôr o zachytenie antropologickej podstaty človeka a zodpovedanie otázky: čo človeka robí človekom? Preto sú jeho *Eseje* nadčasové a radia sa medzi to najlepšie, čo francúzska literatúra dala svetu. Zaoberá sa najvšeobecnejšími témami, ktoré sa dotýkajú ľudskej skúsenosti a oslovujú človeka bez ohľadu na spoločenské postavenie alebo dobu, v ktorej žije (*O smútku*, *Záhalčivosť*, *O priateľstve*, *O samote*, *O svedomí*, *O kajúcnosti*, *O márnomyseľnosti atď.*). To, aký zhovievavý a láskavý pohľad má autor na ľudskú povahu a jej slabosti, asi najlepšie vystihuje výrok Terencia, ktorého vo svojej knihe neraz cituje: *Homo sum, nihil humanum a me alienum puto* (Som človek a nič ľudské mi nie je cudzie). Táto nenásilná snaha pomôcť človeku stať sa lepším (seba nevyvíjajú) sa najvýraznejšie prejavuje v humore. Autor sa nebojí šokovať čitateľa svojím humorom, ktorý balansuje od najrafinovanejších konverzačných vtipov založených na nuansách až po obrazy hraničiace s vulgárnosťou.

Dielo je napísané veľmi pútavo: nadľahčeným rozprávačským štýlom rozoberá problematiku danej kapitoly a svoje postrehy sa nám snaží sprostredkovať anekdota-

Földényi nie je zďaleka jediný intelektuál z prelomu 20. a 21. storočia tematizujúci bezmocnosť súčasného sveta, vytriezvenie z predstáv o možnostiach techniky či stechnizovaného ľudstva. Tým, že „*človeka dozerajúceho na techniku vyplienila sama technika*“, vznikla podľa filozofa „*trhlina vo viere subjektu vo vlastnú všemohúcnosť*“. Našu dobu postihlo to, že „*celistvosť bytia, kozmická úplnosť sa redukuje na technicky manipulovateľný svet*“, s čím súvisí veľká ujma ľudského ducha. Strata zmyslu pre metafyzické súvislosti spôsobila, ako vraví filozof, aj to, že namiesto idey Európy nachádzame „*milióny osamelých situácií, masu dejov bez významu, nekonečnú množinu simultánných udalostí, ktoré nespája nijaký hlbší, pochopiteľný zmysel*.“ Hľadanie, uchovávanie zmyslu predpokladá istú mieru väznosti v chápaní človeka, histórie, súčasnú Európu však charakterizuje skôr úsilie zbaviť sa akejkoľvek zaťaženosti vážnosťou, zodpovednosťou, čím sa naša kultúra infantilizuje. Pre filozofa sa ukazuje ako nevyhnutnosť nanovo sformulovať pojem slobody, pretože, na prelome tisícročia sa skutočná sloboda a ilúzia slobody fatálne zamenili, „*celá dnešná civilizácia nám našepkáva, že sme skutočne slobodní vtedy, keď svet a okolnosti z nás snímú ťarchu našej vlastnej existencie*“. Odkaz európskej tradície však spočíva v celkom inej myšlienke, totiž že „*nádej na skutočnú slobodu máme vtedy, keď na nás táto ťarcha znovu dolahne...*“

K najpôsobivejším esejam patrí podľa mňa esej *Dostojevskij na Sibíri číta Hegla a rozplače sa*, v ktorej sa autor vyrovnáva s heglovským filozofickým systémom, najmä s chápaním dejín. Ako je známe, nemecký filozof vo svojej koncepcii svetových dejín aplikoval ideu vylúčenia, konštruoval ich obraz tak, že mnohé geografické oblasti či mnohé národy mu jednoducho „*vypadli z dejín*“. Fiktívna predstava Dostojevského, ktorý sa v sibírskom vyhnanstve rozplače pri čítaní Hegla, sa stala v esejí základom pre rozvinutie nádhernej apoteózy ľudskej solidarity, modernou terminológiou povedané, pre pôsobivú, humanizmom sytenú reflexiu vzťahu centra a periférie, či problematiky inakosti a cudzosti.

V závere týchto riadkov mi nedá nevyssloviť vzrušenie, ktoré sa ma zmocnilo pri čítaní poslednej eseye v knihe *Chvála pomalosti* (pred pár rokmi som uverejnila esej s presne takým názvom, nedávno zas esej *O hodnote ticha*), nesmierne ma potešila autorova zaujatosť fenoménmi pomalosti a ticha ako fenoménmi, ktoré sú v súčasnosti silne ohrozené a treba ich chrániť. Táto radosť vo mne vzbudila (viem, že neskromnú) nádej o možných príbuznostiach v úsilí o oživovanie ducha európskej kultúry.

Etela Farkašová

mi zo života slávnych osobností antiky i svojej súčasnosti, ktoré opriada vlastnými komentármi. Nesporná výhoda spočíva i v tom, že čitateľ dostáva veľmi príjemnou formou obrovské množstvo zaujímavých informácií, ktoré by sme dnes nazvali „pikoškami“ z celého priezvu dejín od antiky až po šestnásť storočie. Kniha sa dobre číta aj preto, lebo autor bol presvedčený, že venovať sa či už knihe alebo intenzívnejšiemu rozmyšľaniu viac ako hodinu nie je možné, a preto sú eseje – až na niektoré výnimky – rozsahovo prispôsobené tejto myšlienke.

O tom, akou veľkou osobnosťou bol de Montaigne, svedčí aj jeho skromný pohľad na seba, ktorý zaiste nie je iba štylizáciou. Sám hovorí, že neprináša nič nové, keďže iba excerptuje z klasických autorov, ktorí vedeli o danej tematike viac, ale v skutočnosti prichádza s myšlienkami do dialógu, do ktorého vťahuje aj čitateľa. Neustále sa vracia k myšlienke originality a bagatelizuje svoj prínos: „*Úžasné, ako chytro sa do toho, čo vravím, všuchne hlúposť. Vari ja bím čosi iné, keď píšem túto knihu? Čítam si, tu a tam vyberiem z kníh sentence, ktoré sa mi páčia, nie pre vlastnú pamäť, lebo nijakú nemám, ale preto, aby som ich preniesol do tejto knihy, kde, pravda nie sú o nič väčšie moje ako na pôvodnom mieste.*“ Celým jeho dielom sa nesie idea, ktorá predznamenaáva príchod osvietenstva: človek sa má spoliehať na svoj vlastný rozum a súdnosť, aby nedopadol ako istý autorov známy. „*Mám známeho; keď sa ho opýtam na niečo, požiada ma o knihu a ukáže mi v nej, čo vie; a neosmelil by sa ani povedať, že má na zadku svrab, keby nepozrel do lexikónu, čo to je svrab a čo zadok.*“ V tomto humornom výroku je zhustené posolstvo Montaignovho diela a zároveň i návod, ako ho máme čítať – že vedomosti, ktorých je jeho dielo nevyčerpatelnou pokladnicou, sú bezpochyby dôležité, ale to, čo človeka robí skutočne múdrou a schopným spoznať svet, je takmer už kantovská odvaha spoliehať sa na vlastný úsudok.

Tomáš Hamar

Bohatá žatva rumunského slovakistu

V preklade Cornelia Barboricu vyšli Milan Rúfus a Dušan Mitana

V predslve k rumunskému vydaniu výberu z poézie slovenského básnika Milana Rúfusa *Poezii*, ktorý vyšiel koncom minulého roku vo vydavateľstve Paralela 45, zostavovateľ a prekladateľ, jeden z najvýraznejších slovakistov Cornelia Barborica, okrem iného píše: „Vyše päťdesiat rokov je Milan Rúfus rozváznym princom slovenskej poézie. Vravíme „rozváznym“, lebo východiskovým bodom jeho poézie, zrodenej v hlučnej epoche, je určitá diskretná podoba odmietania bengálskych ohňov, ktoré plápolali v počiatkoch „éry socializmu“.

Vzhľadom na to, že Corneliu Barboricu je vynikajúcim znalcom slovenskej poézie, bez dôkladnejšieho zamýšľania môžeme konštatovať, že jeho výber je naozaj reprezentatívnym a zodpovedným prierezom básnikovej tvorby, predstavujúcim jednu z najväčších postáv súčasnej

slovenskej literatúry. Nielen kvalitný preklad, ale aj úvod s hlbokou znalosťou problematiky poskytujú zodpovedajúci obraz slovenskej poézie dvadsiateho storočia.

Mnohoročné (takmer šesť desaťročí) pedagogické slavisticko-slovakistické pôsobenie Cornelia Barboricu v rumunskom literárnom kontexte preverilo nielen jeho odbornosť, ale aj vzťah k slovenskej literatúre. Množstvo preložených diel, štúdií, článkov, ako aj prvé dejiny slovenskej literatúry, ktorých strojom je mimoslovenský autor, sú svedectvom jeho obdivuhodných aktivít, ktoré sa nespomali ani za takmer dvadsať rokov, ktoré autor trávi na invalidnom vozíku. Skôr naopak.

V tom istom období a v tom istom vydavateľstve totiž vyšli v jeho preklade aj prózy ďalšieho popredného slovenského spisovateľa Dušana Mitana *Prievan*. V rumunčine vyšli pod názvom *Prázdňinové popoludnie (O după-amiază caniculară)*. Zrejme hodno pripomenúť, že náročný rumunský čitateľ sa dostáva k slovenskej literatúre tou najlepšou cestou.

Završením Barboricovej bohatej úrody minulého roku bolo vydanie obsiahlej a dôležitej antológie slovenských poézii *Nu e zana mai frumoasa*, ktorá je výsledkom jeho celoživotného bádania. Barborica sa k týmto témam cyklicky vracia a rozširuje ich podľa stupňa a výsledkov svojho výskumu. Už v dávnejšej minulosti vyšla antológia zo slovenskej literatúry od dôb Svätopluka až po súčasnosť. Tak sa stalo, že popri *Proglase* sa objavili v diele

napríklad Kamil Peteraj či Michal Chuda.

Najmä po roku 1990 aj slovenská spoločnosť viackrát ocenila jednotlivé aktivity, ako aj celoživotné dielo skvelého slovakistu v podobe vysokých literárnych i štátnych vyznamenaní. Treba vyzdvihnúť, že vďaka Literárnemu informačnému centru sa mu podarilo predbežne završiť významný kultúrny odkaz. Pre úplnosť by som ešte dodal, že okrem komisie SLOLIA Literárneho informačného centra vydanie kníh podporili aj ŽDAS, Zentiva, LUMEN, ako aj bývalý veľvyslanec v Rumunsku a Moldavsku Ján Šoth a podnikateľ Lubomír Dunčko.

Milan Resutík

Drago Jančar: Staviteľ. Príbeh o Daidalovi

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. Preklad Svetlana Kmecová

Mýtický človek si nekladie otázky, lebo odpovede sú dané už vopred. Do takéhoto bezmyšlienkovitého prijímania toho, čo je, aj čo prichádza, zasadzuje svoj mýtický príbeh o modernom Daidalovi súčasný úspešný slovenský spisovateľ, dramatik, esejista a publicista Drago Jančar (nar. 1948). Už v mladosti sa politicky angažoval ako novinár proti komunistickému režimu v Juhoslávii, za čo si vyslúžil pobyt vo väzení a prenasledovanie. V 80. rokoch sa dostal do povedomia románmi a hrami, jeho diela boli preložené do 18 jazykov. Jančar sa v románovej tvorbe najčastejšie venuje konfliktu silnej osobnosti, ktorá má odvahu vzoprieť sa represívnym inštitúciám, ako väzenie, vojenské baraky či psychiatrická liečebňa. Podobný postoj uplatnil aj v najnovšom románe *Staviteľ*. Jeho protagonistu Pavel Areh, bývalý politický väzeň a za vojny zajatec, dostane za úlohu vybudovať v povojnovej Juhoslávii ovládanej komunistami väzenie pre nepriateľov nového režimu. Hoci Pavel snívaj o kariére sochára, životné cesty ho priviedli k vybudovaniu väzenia. Podobne ako mýtický umelec Daidalos aj on stavia väzenie na spôsob labyrintu. Budova nemá okná a Pavel vymýšľa dômyselné konštrukčné riešenia, aby väzni nemohli medzi sebou

nijako komunikovať. Postupne si čoraz jasnejšie začína uvedomovať, že stavia novodobú mučiareň. Mýtická doba, ako Jančar charakterizuje obdobie budovania socializmu v Juhoslávii, je mimoriadne rýchla a mimoriadne šlendriánska. Pavel sa svojimi nonkonformnými názormi čoraz viac dostáva do konfliktu s novou byrokratickou mašinériou. Keď sa zrúti časť väzenského múru, ocitne sa za múrmi väznice, ktorú sám navrhol. Po prepustení na slobodu pochopil, že labyrint nepostavil len on, ale aj slepá oddanosť mýtickým chiméram ľudí navôkol ochotných prisluhovať Minosovi – Titovi. Spoločenské vzťahy boli tým nepreniknuteľným labyrintom. Pavlov otec, bývalý partizán, prežil utrpenie koncentračného tábora, preto zvyšok života zväčša mlčal. Synovi však vždy pripomínal, že tam, kde vládnu hrdinovia a polobohovia podobní tým starogréckym, je aj utrpenie, každý má svoju tehlu vo väzení. Román *Staviteľ* vykresľuje mýtické obdobie, ktoré je najmä strednej a staršej generácii dôverne známe. Jančar však svojím umeleckým opisom nepranieruje len pomerne nedávne obdobie: Koleso dejín sa otáča, problémy sa stále opakujú a človek sa nevie poučiť z minulosti.

Richard Cedzo

Rollo May: Túžba po mýtoch

Bratislava, Ikar 2007. Preklad Michaela Maršíková

Kniha popredného amerického existenciálneho psychológa je o príbehu. Presnejšie o tom, akú úlohu hrajú príbehy v každodennom živote človeka. Značnú časť materiálu autor načerpal zo svojej profesionálnej praxe. Pomocou postupov psychoanalýzy hľadal v hĺbkinách vedomia svojich pacientov príčiny stavov úzkosti, depresii a neuróz. Stratu vnútornej istoty, ktorú diagnostikoval ako hlavnú príčinu vzniknutých problémov, pripísal práve nedostatku vhodných mýtov. Prchavosť pobytu vo svete a vedomie skorého zániku sú stálymi spoločníkmi človeka v jeho dočasnom bytí. Mýty – príbehy zasadené do večnosti, však ďaleko presahujú skúsenosť jedného ľudského života. Na rozdiel od žitej, neustále sa meniacej skutočnosti, prekonávajú rozmer časovosti. Sprostredkujú tú časť poznania, s ktorou sa pri svojom pobyte vo svete musí konfrontovať každá

vedomím obdarená bytosť. Práve mýty tvoria podľa Maya pevnú pôdu, na ktorej si každý človek buduje svoju vnútornú identitu. Ich úloha je preto kľúčová pri udržiavaní duševného zdravia. Prevažujúca racionalita v spôsobe života západných spoločností vykoreňuje človeka z prostredia jeho epických pravzorov a sťažuje tak jeho orientáciu vo svete. May konfrontuje osudy Danteho, Vergília, ale aj literárnych hrdinov Fausta či Veľkého Gatsbyho so základnými životnými otázkami. V strate mýtov identifikuje May kľúč k najpálčivejším problémom dnešného človeka, ako je závislosť od drog, rozmach kultov a siekt či sklony k samovraždám. Prijatím mýtu ako nástroja hľadania zmyslu v nezmyselnom svete by súčasný človek mohol opäť nájsť stratenú pôdu pod nohami.

Peter Michalík

ZO SVETA KNÍH

Hobit príde do kín

Prvý román J. R. R. Tolkiena *Hobit* bude sfilmovaný. Peter Jackson, ktorý na filmové plátno priniesol aj *Pána Prsteňov*, bude tentoraz len producentom. Kto si sadne na režisérsku stoličku, nie je zatiaľ známe. Záujem však prejavil napríklad Sam

Raimi, režisér filmu *Spiderman*. Film by mal mať dve časti, začiatok nakrúcania je naplánovaný na rok 2009. Hobit, ktorý rozpráva „predpríbeh“ Pána Prsteňov, ako Bilbo Pytlík našiel najmocnejší Prsteň, by sa mal dostať do kín najskôr v roku 2010.

Wagnerovská antisága

Britský spisovateľ A. N. Wilson fantazíruje vo svojom novom románe *Winnie and Wolf* o sexuálnej príťažlivosti medzi Wagnerovou nevestou Winifred a nemeckým diktátorom Adolfom Hitlerom. Román, zaradený do širšieho výberu na Bookerovu cenu, zachádza až do krajnosti. Winnie a Hitler počali „dieťa lásky“ Winifred Hiedler a poskytli ho na adopciu. Celkom cielavedome si ju adoptoval Winifredin bezmenný sekretár. Farár, ktorý sa o malú Winifred sta-

ral, po rokoch objavil list adoptívneho otca, okrem iného Heideggerovho žiaka. Píše jej ho k 50. narodeninám a prezrádza jej skutočný pôvod, oboznamuje ju aj s komplikovanou love story medzi Winnie a Wolfom. Táto zábavná, smelá a psychologicky dôveryhodná fikcia presne vytvára vtedajšiu „klímu“ v Nemecku, pohráva sa s neodolateľným vyžarovaním „wagnerovských“ žien, vyjadruje anglickú fascináciu posadnutosťou. **-mgb-**

Saganová stále v centre záujmu

Parížske vydavateľstvo Denoël uviedlo v januári na knižný trh životopis literárnej ikony, ktorá sa preslávila svojimi nonkonformnými názormi aj vlastným trochu škandalóznym životom, Françoise Saganovej (1935 – 2004). Autorka knihy *Sagan à toute allure* (Do skorého videnia, Saganová) Marie-Dominique Lelièvre sa usilovala vykresliť jej život čo najobjektívnejšie, a tak strávil veľa času v archívoch, ale aj pri rozhovoroch s dô-

vernými Saganovej priateľmi, s Florence Malrauxovou, dcérou André Malrauxa, s Bernardom Frankom, spisovateľom a novinárom, ktorý zomrel v novembri 2006, ale aj s jej asistentkami, lekármi, vydavateľmi a takisto s jej synom. Tento rok by sa mal dostať na televízne obrazovky aj životopisný film o Saganovej, jeho režisérkou je Diane Kursová, úlohu spisovateľky stvárňuje Sylvie Testudová.

Zverejnený archív Normana Mailera

Archív amerického autora, ktorý zomrel vlni v novembri, sprístupnili verejnosti. Spisovateľ ho ešte roku 2005 predal texaskej univerzite za 2,5 milióna dolárov. Jej pracovníci potrebovali dva roky na spracovanie asi tisíciky škatúl obsahujúcich takmer sedemdesiat rukopisov kníh, listov, scenárov, časopisov, obrázkov, fotografií... Objavili pritom nepublikované texty, napríklad prvé Mailerove poviedky *Dorodružstvá Boba a Paula* a *Invázia z Marsu*, ktoré napísal, keď mal osem a jedenásť rokov, a uchovávala ich jeho matka. Nevydaný zostal aj jeho prvý román *No Percentage*, ktorý napísal ako

študent na Harvarde. Jeho korešpondenciu s takými osobnosťami, ako s básnikom bitnickej generácie Allenom Ginsbergom, so spisovateľmi Aldousom Huxleyom a Trumanom Capotom, s boxerom Mohamedom Alim, s Johnom Lennonom, s feministkou Gloriou Steinemovou, hercom Montgomery Cliftom alebo s excentrickým vydavateľom Playboya Hughom Hefnerom. Veľmi zaujímavé môže byť aj listovanie v spisoch jeho advokátov o jeho partnerských vzťahoch, v jeho daňových dokladoch alebo faktúrach z autoservisov. **-báb-**

NAJPREDÁVANEJŠIE KNIHY

vo Francúzsku

Beletria

- Muriel BARBERY: *L'élégance du hérisson* (Ježia elegancia), Gallimard
- Stieg LARSSON: *Millénium. Les hommes qui n'aimaient pas les femmes* (Tisícročie. Muži, ktorí nemajú radi ženy), Actes Sud
- Stieg LARSSON: *Millénium. La fille qui rêvait d'un bidon d'essence et d'une allumette* (Tisícročie. Dievča, ktoré sníva o kaniste s benzínom a zápalky), Actes Sud
- Stieg LARSSON: *Millénium. La reine dans la palais des courants d'air* (Tisícročie. Kráľovná v paláci s prievanom), Actes sud
- Gilles LEROY: *Alabama Song*, Mercure de France
- Philippe CLAUDEL: *Le rapport de Brodeck* (Brodeckov vzťah), Stock
- J. K. ROWLING: *Harry Potter et les reliques de la mort* (H. P. a Dary smrti), Gallimard
- Eric-Emmanuel SCHMITT: *La réveuse d'Ostende* (Snívajúca z Ostende), Albin Michel
- Khaled HOSSEINI: *Mille soleils splendides* (Tisíc žiarivých slnk), Belfond
- Cormac MCCARTHY: *La route* (Cesta), L'Olivier

Literatúra faktu

- Daniel PENNAC: *Chagrin d'école* (Mrzutosť zo školy), Gallimard
- Simone VEIL: *Une vie* (Život), Stock
- Hélène BERR: *Journal* (Denník), Document
- Ingrid BETANCOURT – Lorenzo DELLOYE-BETANCOURT – Melanie DELLOYE-BETANCOURT: *Lettres à maman par-delà l'enfer* (Listy matke z pekla), Seuil
- Daniel MENDELSON: *Les Disparus* (Zomretí), Flammarion
- Jean-Marie GOURIO: *Brèves de comptoir. L'anniversaire* (Jednoduché účtovníctvo. Výročné), Robert Laffont
- Ben SCHOTT: *Les miscellanées culinaires de Mr. Schott* (Kuchárske knihy pána S.), ALLIA
- Michel DRUCKER: *Mais qu'est-ce qu'on va faire de toi?* (Ale čo sa to s tebou deje?), Robert Laffont
- Claire FAY: *Cahier de gribouillages pour les adultes qui veulent tout plaquer* (Zošíť na čmáranie pre dospelých, ktorí chcú všetko zanechať), Panama
- David SERVAN-SCHREIBER: *Anticancer. Prévenir et lutter grâce à nos défenses naturelles* (Prevenca a boj proti rakovine naším prirodzeným posilňovaním), Robert Laffont

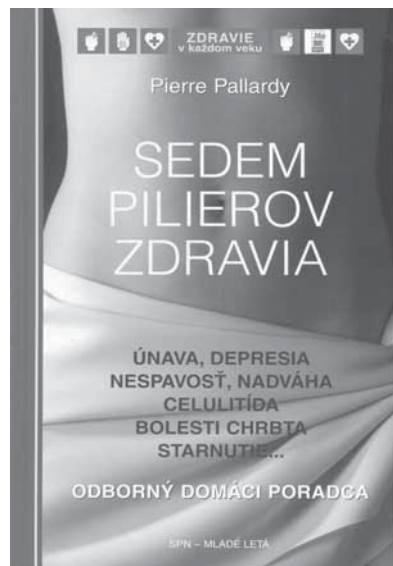
Byť sám sebe lekárom

Pierre Pallardy

Sedem pilierov zdravia

Bratislava, SPN – Mladé letá 2007

Preklad Alica Wursterová

V edícii *Zdravie v každom veku* už vyšlo niekoľko prístupných a praktických publikácií, ktoré zohľadňujú súčasný životný štýl aktívnych ľudí a z toho vyplývajúcu zdravotnú situáciu. V najnovšej, od francúzskeho terapeuta, ide o sedem jednoduchých metód, ako prinavrátiť našmu rozvrátenému životu rovnováhu. Jednoduchosť je zásadnou čnosťou tejto knihy vychádzajúcej z autorovej lekárskej skúsenosti: žiadne série cvikov, do ktorých vás uvádza usmieva, extraohybná modelka s nekonečnou kondíciou, žiadne nerealizovateľné exotické recepty, ktorých harmonogram musíte dodržiavať tri mesiace. Môžete ju aplikovať už po zbežnom prelistovaní – autor týchto riadkov to sám skúsil a za týždeň schudol niečo vyše kila. Ako to funguje? Pallardy kombinuje prax s poznatkami o joge a delenej strave spolu so známymi účinkami pohybu a masáže. Treba začať s brušným dýchaním – brucho dokonca autor nazval druhým mozgom a treba ho zlaďiť s tým mozgom, čo tróni v našej hlave; takisto by sme mali jesť pravidelne (so štvorhodinovými odstupmi) a pomaly; a zásadne netreba držať diétu! Potom nasleduje výber vhodného športu, ľubovoľného, realizovaného ako koniček, ale zameraného na výdrž, povedzme, chôdza, bicyklovanie, turistika, plávanie. Autor napríklad odsudzuje jogging. K tomu všetkému nájdete ľahké návody na automasáž brucha a brušnú meditáciu. Pallardy má pravdu, lebo pravdou zostáva, že v jednoduchosti je krása.

–rm–

Michael Peters

Rodinný lekár

Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2007

Preklad Mária Havranová

Keď sme si do nového roka želali pevné zdravie, určite boli všetky tieto prania úprimné. Aj keď sa spoločnosť ubera akýmkoľvek smerom, v osobnej hierarchii každého z nás zostáva zdravie na prvom mieste. Pri dobrom zdraví si však nie vždy uvedomujeme vlastnú zodpovednosť za prevenciu. Niektorým výstražným signálom organizmu nevenujeme pozornosť buď pre zaneprázdnenosť v zhone všedných dní, alebo jednoducho ich nevieme rozlíšiť. V takýchto situáciách nám môže poslúžiť ako veľmi dobrý pomocník príručka **Rodinný lekár**. V každej domácej knižnici majú podobné príručky svoje miesto, v rozličnom období života sú aktuálne iné kapitoly. Tentoraz nám autor ponúka celkom odlišný postup, ako si overiť, či isté príznaky zodpovedajú tej-ktorej chorobe. Na základe jednoduchej vylučovacej me-

tódy ano – nie si vyberáme z ponúkaných možností, až kým dospejeme k určeniu novej príčiny ochorenia. Zároveň s príčinou nám poskytujeme riešenie. Možné príčiny ochorenia sú zobrazené ako diagramy, rozvetvujú sa dvoma líniami – vylúčených a potvrdených príznakov. Kniha prináša 150 diagramov na určenie diagnózy, ktoré sú rozčlenené do štyroch kapitol – diagramy pre deti, dospelých, ženy a mužov, kapitoly sú farebne odlišné, takže používateľ sa veľmi rýchlo orientuje. Podľa závažnosti diagnózy nájdete odporúčanie, aby ste buď okamžite volali lekára, poradili sa s ním, alebo sa môžete liečiť svojpomocne podľa uvedených rád. Na začiatku je návod, ako čo najefektívnejšie používať diagramy. V úvodnej kapitole *Telo a zdravie* ponúka autor prehľad hlavných telesných sústav a základných fyziologických funkcií, rovnaký dôraz však kladie aj na krátke zhrnutie zdravého spôsobu života, upozorňuje na škodlivosť alkoholu, tabaku a drog.

–báb–

Miriam Stoppardová

Veľký sprievodca tehotenstvom od počatia k pôrodu

Bratislava, Fragment 2007

Lekárka Miriam Stoppardová je známou britskou odborníčkou na tehotenstvo, pôrod a starostlivosť o dieťa. Autorka kníh populárnych aj na Slovensku (*Zdravé dieťa, Choré dieťa, Zdravé chudnutie, Zdravý sex, Dospievajúcim dievčatám, Nová kniha o matke a dieťati...*) má dvoch synov, dvoch nevlastných synov, dve nevlastné dcéry a vnúčatá, ktoré stále pribúdajú. Pokiaľ ide o tehotenstvo a starostlivosť o dieťa, má teda aj praktickú skúsenosť. Vydavateľstvo Fragment vlni vydalo jej knihu **Veľký sprievodca tehotenstvom od počatia po pôrod**. Budúce mamičky tak môžu siahnuť popri bestselleri *Veľká kniha o matke a dieťati* Elizabeh Fenwickovej z vydavateľstva Perfekt, ktorá je na našom trhu od roku 1991 a ďalšie v poradí, myslím, už 12. vydanie tiež vyšlo vlni, aj po tejto príručke, ktorá sa na rozdiel od *Veľkej knihy o matke a dieťati* nevenuje starostlivosti o dieťa do troch rokov, ale výlučne tehotenstvu. Prehľadne členené kapitoly a ilustrácie poskytujú okrem všetkých potrebných informácií aj priestor na prípravu otecka na príchod potomka, v prípade ďalšieho dieťaťa aj na prípravu súrodencu, ktorý môže spolu s rodičmi sledovať obrázky, ako asi jeho bráček či sestrička vyzerá. Novinkou v porovnaní napríklad s *Novou knihou o matke a dieťati* (Cesty 1991) je časť o neplodnosti a možnostiach asistovanej reprodukcie, ale napríklad aj odpoveď na častú otázku žien s negatívnym Rh faktorom, ktorých partner je Rh pozitívny, či bude mať ich bábätko problémy. Užitočné a praktické rady o prenatálnej sta-

rostlivosť, informácie o možnosti pôrodu, najnovších trendoch v oblasti výživy a cvičenia, ale aj o frekvencii vyšetrenia ultrazvukom zabraja nastávajúce mamičky zbytočnej úzkostlivosť a obáv, ale zároveň upozornia, ak niečo naozaj nie je v poriadku. Ilustračné príbehy z reálneho života opisujú konkrétne problémy a ich riešenia od neplodnosti až po starostlivosť o nedonosené dieťa a popôrodnú depresiu.

–bi–

Christina Brown

Joga. Rovnováha a harmónia tela, mysle a ducha

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007

Preklad Silvia Varsiková

Podľa titulu nemeckého originálu (Pilates Yoga Ausgleich und Harmonie für Körper, Seele und Geist) ide správnejšie o harmóniu tela, duše a ducha. Duša (anima – die Seele) nie je myseľ. Skôr slovo der Geist môže označovať myseľ, resp. ducha. Už tento terminologický posun svedčí o tom, ako si kultúra Západu prispôbujú východiská filozofie Ďalekého východu. Prehľadná príručka pre nás objaví svet jogy cez jej históriu a filozofiu a zároveň nás naučí aj cviky na posilnenie i uvoľnenie organizmu, ako aj na koncentráciu mysle. Stres má negatívny vplyv nielen na psychiku, ale aj na telesnú kondíciu. Práve vyrovnanosť tela a mysle, ku ktorému dospejeme pravidelným cvičením jogy, nám pomôže odbúrať stres, a tým celkovo upevniť zdravie. Cvičenia sú opísané zrozumiteľným jazykom a vhodne doplnené obrazovou prílohou. Kniha sa dá používať ako praktická príručka na cvičenie. A cvičiť treba.

–mb–

Kráľ syrů. Kráľovské recepty alebo ako sa varí v kráľovskej kuchyni.

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007

Recepty pripravil Jozef Rybár

Camembert, Hermelín, Encián, Plesnivec, veľmi podobné a všeobecne známe syry. Keďže názov Camembert je chránený patentom, český variant tohto syra dostal meno Hermelín. Slovenské syry typu Camembert sú zase Encián a Plesnivec. Syr Camembert sa objavil roku 1761 v Paríži; pripravila ho normandská farmárka Marie Harel v mestečku Camembert. Traduje sa, že vraj zabudla v pivnici syr a neskôr ho našla obrastený plesňou. Povedala si, že ho vyhodí, no najsôr ho ochutnala. Tak sa zrodil tento chutný mäkky plesnivý syr. Hermelín dostal názov podľa bielej plesne pripomínajúcej kožušinu hranostaja. Kniha ponúka zaujímavé a originálne možnosti prípravy a úpravy tohto syra, klasické aj odvažnejšie, vždy však zaručene dobré. Nakladaný, vyprázaný, v kombinácii s mandľami, plnený a dokonca aj nasladko. Na tieto a ešte mnohé spôsoby si môžeme pochutnať na všetkých druhoch hermelínu.

A nakoniec malá zaujímavosť. Práve náš slovenský Encián nedávno získal bronzovú medailu v kategórii camemberských syrov na šiestom ročníku festivalu syrov Kásiade, v Hopfgartene pri Innsbrucku. Úspešne obstál aj medzi svetovými lídrami vo výrobe syrov camemberského typu, akými sú napríklad syrári z Francúzska, Švajčiarska či Rakúska. A pre milovníkov tohto syru ešte jedna novinka. Čoskoro by sa mala u nás objaviť aj dvojplešňová variácia Enciánu, v kombinácii modrej a bielej plesne na povrchu.

–mgb–

Slovenské vydavateľské centrum

Adresa: 14. VUSB 4 – 6

21470 Báčsky Petrovec, Srbsko

Tel./fax: +381 21 780 144

e-mail: svcentrum@stcable.co.yu

www.kultura-stamparija.co.yu

Riaditeľ: Vladimír Valentík

Vznik: Slovenské vydavateľské centrum vzniklo 1. 9. 2007

ako s. r. o. odčlenením od akciovej spoločnosti Kultúra v Báčskom Petrovci. Pokračuje vo vydavateľskej činnosti v slovenskom jazyku, ktorá sa začala roku 1919 založením tlačiarne Kultúra. Vznik tlačiarne znamenal začiatok organizovanej a systematickej vydavateľskej činnosti vojvodinských Slovákov. Slovenské tlačene slovo v Srbsku je tradične späté s tlačiarňou Kultúra takmer celé 20. storočie a je to tak aj v súčasnosti. Všetky slovenské knihy, časopisy a noviny vznikli v tejto tlačiarňi. Na sklonku roka 2005 martinská Neografia privatizovala tlačiareň Kultúra, ale tá aj naďalej pokračuje v plnení svojej kultúrnej funkcie medzi vojvodinskými Slovákami.

Zameranie, profil a profilové edície: Slovenské vydavateľské centrum sa zameriava na vydávanie pôvodnej slovenskej literatúry, najmä poézie, prózy, literárnej kritiky a teórie. Knihy tohto druhu vydáva v ústrednej edícii *Živý prúd*. Už desiatky rokov existuje edícia *Korene*, v ktorej uverejňujeme staršiu slovenskú vojvodinskú literatúru (Ján Čajak st., Ján Čajak ml., VHV, J. Podhradský, A. Mráz a ďalší autori). Dôležité sú aj edície kníh pre deti *Včielka a Máj*. Okrem toho máme aj menej frekventované edície *Spectator* (reportáže a publicistika), *Vedecké zošity* (hlavne lingvistik a história), *Ate-liér* (výtvarné monografie), a *Lacná knižnica* (knihy menšieho rozsahu, poézia a próza). Osobitné miesto a význam pre nás majú edície *Mosty* (srbská literatúra v preklade do slovenčiny) a *Bratislava* (slovenská literatúra zo Slovenska v preklade do srbčiny). Vďaka týmto dvom ediciám možno našu vydavateľskú činnosť charakterizovať ako sprostredkovateľa literárnych hodnôt medzi dvomi národnými literatúrami – srbskou a slovenskou.

Časopisy v slovenskom jazyku: Vydávame jediný slovenský časopis pre deti v Srbsku *Zornička* (vychádza od roku 1939) a jediný časopis pre literatúru a kultúru *Nový život* (od roku 1949), ktorý prispieva k formovaniu súčasnej slovenskej literatúry vo Vojvodine a Srbsku. Kuriozitou je, že tento náš časopis pre literatúru je po *Slovenských pohľadoch* najstarším slovenským literárnym časopisom. Pre celú rodinu vydávame od roku 1994 slovenský magazín *Rovina*. Najstaršou našou periodickou tlačou je *Národný kalendár*, ktorý prvýkrát vyšiel v roku založenia petrovskej tlačiarne, teda roku 1919, na tento rok je to 87. ročník kalendára.

• **Kolko titulov ste vydali od vzniku, kolko z nich predstavujú publikácie slovenských autorov?**

– Od vzniku tlačiarne a slovenského vydavateľstva roku 1919 sme vydali približne 1100 kníh. Takmer všetky sú v slovenčine a tiež všetky sú od slovenských autorov.

• **Spolupracujete aj s autormi na Slovensku?**

– Samozrejme, najmä v edícii *Bratislava*, v ktorej sme naposledy vydali výbery z Hevierovej a Ondrušovej poézie preložené do srbčiny.

• **V akých nákladoch vychádzajú knihy v slovenčine?**

– Vzhľadom na čitateľský potenciál (v Srbsku žije necelých 60 tisíc Slovákov), maximálny náklad našich kníh v slovenčine je 500 exemplárov. Aby sme sa vyhli skladovaniu na veľmi dlhú dobu, často vydávame knihy aj v nákladoch 250 – 300 výtlačkov. Časopisy vydávame vo vyšších nákladoch (napr. *Zornička* má náklad 1700 výtlačkov).

• **Akým počtom titulov ste prispeli na knižný trh roku 2007?**

– Vlnajší vydavateľský rok sme uzavreli jedenástimi knižnými titulmi v slovenčine. Za významné tituly pokladám *Antológiu slovenskej vojvodinskej poézie*, ktorú zostavil Vítazoslav Hronec, a *Poéziu vojvodinských Slovákov v druhej polovici 20. storočia* od Adama Svetlíka.

• **S akými edičnými zámermi vstupujete do roku 2008?**

– Vydavateľský plán na rok 2008 je rozsiahlejší ako na vlnajší, predovšetkým v edícii *Živý prúd*, v ktorej vychádza pôvodná literatúra slovenských vojvodinských autorov.

• **Čo pokladáte za najväčšiu prekážku vo vydavateľskej činnosti predstaviteľov menšinového národa?**

– Najväčšou prekážkou je malý počet potenciálnych čitateľov. Byť vydavateľom menšinovej literatúry znamená pôsobiť v špecifických podmienkach, najmä ak máte predsavzatie, že budete vplyvať na zachovanie národnostnej identity a na pestovanie menšinovej národnostnej literatúry. Na komerčných základoch takýto druh vydavateľskej činnosti nemôže obstáť, a preto ju nevyhnutne

musí podporovať štát – v našom prípade srbský aj slovenský štát. Prispieva nám aj Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny v Srbsku, vďaka ktorej môžeme obstáť.

• **Ktorý zo svojich titulov pokladáte za najlepší?**

– Najvyšnejší sme na naše dve výtvarné monografie venované prvým akademickým maliarom z radov vojvodinských Slovákov – Karolovi Miloslavovi Lehotskému a Zuzke Medvedovej.

• **A naopak, ktorý zo svojich titulov pokladáte za vydavateľský omyl?**

– U nás žiadna kniha nevyjde nepremyslene a poľahky, teda každá košor pri neadekvátnom odhade nákladu.

• **Prezradíte svoj nespĺnený vydavateľský sen?**

– Publikácie: Dejiny vojvodinských Slovákov, Dejiny literatúry vojvodinských Slovákov, Dejiny divadla vojvodinských Slovákov a azda najväčší sen: parádna monografia o výtvarnom umení vojvodinských Slovákov.

• **Aký máte názor na rebríčky bestsellerov?**

– Čosi podstatné sa zmenilo na knižnom trhu na Slovensku, ale aj v Srbsku. Najpredávanejšie knihy nie sú zároveň aj najkvalitnejšie, ktoré by prinášali nové literárne hodnoty. Lúto mi je, že v období globalizácie sa národná literatúra dostáva na okraj čitateľského záujmu a mám pocit, že je to výraznejšie na Slovensku ako v Srbsku.

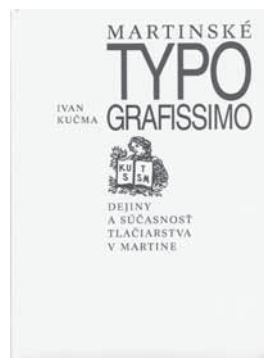
• **Akú knižku práve čítate?**

– Na tohtoročnom knižnom veľtrhu v Belehrade som si okrem iného zohnal preklad novej knihy mladého nórskeho filozofa Larsa Svendsena *Filozofia zla*, aj jeho *Filozofia nudy* (1999) bola preložená okrem srbčiny ešte do 15 jazykov a stala sa svetovým bestsellerom. Teda nie každý bestseller je nízkaj kvality.

Od histórie po súčasnosť

Ivan Kučma
Martinské typografissimo
Martin, Vydavateľstvo Neografie 2007

Reprezentatívna publikácia je netradičným sprievodcom dejinami tlačiarstva v Martine. Autor Ivan Kučma predstavil obraz nie veľmi významného mesteka, ktoré v meruôsmych rokoch vstúpilo do politiky a Memorandom národa slovenského sa zapísalo do dejín modernej slovenskej politiky. Tento krok a vznik Matice slovenskej načrtoval v úzkej súvislosti so vznikom prvej tlačiarne – Kníhtlačiarkeho a účastinárskeho spolku – KÚS (1869), ktorý začína svoju činnosť s jedným ručným lisom a jedným rýchlolisom s pomocou českých tlačiarov. Navonok vystupoval podnikateľsky a zároveň bol prvou národnou tlačiarňou, prvým priemyselným podnikom v Martine, ktorého najmasovejším titulom boli *Národné noviny* a do dejín knižnej kultúry sa zapísal prvou modernou edíciou (*Maticné spisy* č. 21 – 41 z rokov 1870 – 1874). Položil základy národnej tlače a výrazne prispel k rozvoju slovenčiny. Obdobie rozkvetu KÚS sa striedalo s určitým útlmom, ale najmä spoločensko-politické zmeny v 1. polovici 20. storočia sa odrazili v jeho činnosti až po jeho včlenenie do iného subjektu (Neografia 1951). Podrobné dejiny tejto tlačiarne doplnil autor o činnosť Kníhkupecko-nakladateľského účastinárskeho spolku (1885), vznik a fungovanie komerčných tlačiarň v meste. V závere kapitoly predstavil v biografických medailónoch osobnosti KÚS a iných dobových tlačiarň v Martine do roku 1939 a pripravil kalendárium.

Nasledujúca kapitola zaznamenáva Martin ako nadregionálne centrum v rokoch 1919 – 2006 a zásadné zmeny (napr. meniace sa postavenie Matice slovenskej), ktoré vplyvali na rozmach tlačiarstva a s ním súvisiaci rozvoj vydavateľskej činnosti. Podrobnejšie sú tu spracované dejiny tlačiarne Neografia a ďalších fungujúcich tlačiarň v Martine. Založenie Neografie (1943) autor pokladá za „deň vzniku novodobej slovenskej polygrafie“. Ivan Kučma dôsledne sprevádza čitateľa vývojom tejto tlačiarne, rozširovaním spektra jej činnosti (napr. ceninová tlač), pozornosť venuje výtvarnej stránke knižného umenia (známková tvorba, návrhy papierových bankoviek, bibliofílie, slovenská škola krásnej knihy) a zdôrazňuje, že napriek vysokým nákladom knihy z Neografie nepodľahli bulvár. Načrtoval nielen orientáciu tlačiarne aj na zahraničný obchod a jej prácu pre popredné vydavateľské domy, ale aj rôzne organizačné zmeny a vlastnicke vzťahy, rozvoj tlačiarenských techník, výstavbu nového areálu a pod. Tí, ktorí sa zaslúžili o prosperitu tohto tlačiarenského gigantu, našli svoje miesto v biografických črtách a najdôležitejšie etapy dejín Neografie a ďalších tlačiarň v kalendáriu. Kapitulu uzatvoril prehľad literatúry a prameňov, ukážky z produkcie tlačiarne a trojjazyčné resumé v angličtine, nemčine a ruštine.

Martinské typografissimo je podrobnou analýzou dokumentov, množstva prameňov a literatúry, ktorá zreteľne ukazuje nepretržitú líniu od prvej tlačiarne Kníhtlačiarkeho a účastinárskeho spolku (1869) až po dnešnú Neografiu. Kniha upúta nielen spracovaním faktov, ich zasadením do dejín mesta, ale aj krásnou grafickou úpravou, ktorú citlivo dopĺňajú dobové fotografie, portréty osobností a ukážky z produkcie tlačiarne. Martinské typografissimo je dôstojným holdom práci všetkých martinských tlačiarov.

Lýdia Čelková

Čím žije literatúra

V tomto ročníku venujeme pravidelnú rubriku KR ankete, v ktorej sa môžu spisovatelia, výtvarníci a ostatní tvorcovia kníh vyjadriť k súčasnej situácii našej literatúry a knižnej kultúry. Ponúkame priestor všetkým, ktorí spoluvytvárajú toto kultúrne spoločenstvo, no predovšetkým oslovieme autorov, ktorí vlni dosiahli nejaký pozoruhodný tvorivý výsledok alebo zaznamenali nejaký úspech, napríklad ocenenie v súťaži.

Dnes na naše anketové otázky odpovedá prozaička a výtvarníčka **Monika Kompaniková**, dvojnásobná finalistka literárnej súťaže Povedka a držiteľka Ceny Ivana Kraska za zbierku poviedok *Miesto pre samotu* (2003). S novelou *Biele miesta* (2006) bola zaradená medzi desiatich finalistov literárnej súťaže Anasoft litera 2007 aj Ceny Bibliotéky.

• Čo vám v našom slovenskom literárnom živote chýba? Stáva sa podľa vás slovenská literatúra ostrovom samým pre seba, alebo sa jej darí prenikať do každodenného života?

– V Bratislave mi chýba literárna kaviareň, v ktorej by sa pravidelne prezentovali nové knihy, kde by sa čítalo a diskutovalo, kde by sa dali knihy a noviny pri káve prelistovať, možno aj vypožičať a človek by vedel, že sa má každú stredu alebo piatok na čo tešiť. Niečo ako kaviareň Next Apache, ale so slovenskou literatúrou. Našťastie, vďaka niektorým neúnavným vydavateľom a kníhkupecom je literárnych podujatí dosť, len treba byť dobre informovaný, kedy a kde sa konajú. Niektoré čítačky sú zaujímavé, niektoré menej, no aj pri slabšej propagácii majú celkom vysokú návštevnosť a aj to svedčí o tom, že sa slovenská literatúra pomaly vynára z tmy. Nedá mi nespomenúť hojne navštevované literárne pódia na hudobných festivaloch – považujem ich za fantastický nápad, ako dostať literatúru medzi mladých ľudí a držím palce ľuďom, ktorí to risknú a pokúsia sa predstaviť napríklad pána Földváriho pankáčom a metalistom na Pohode.

• Ako by sa mohla zlepšiť cesta od tvorby k jej príjmom, prípadne celá literárna komunikácia?

– Kniha je tovar ako každý iný, treba ju vytlačiť, pekne zabaliť, vystaviť, urobiť jej reklamu,

predať ju. Vo väčšine kníhkupectiev sa slovenské knihy hľadajú v predklone, lebo sú uložené niekde v spodných policiach. Je to taký začarovaný kruh – kníhkupec knihu nevystaví na dobrom mieste, pretože to nie je žiadny známy trháč, čitateľ knihu nenájde a nekúpi a kniha sa nikdy žiadnym trhákom ani nestane.

Samostatnou kapitolou sú médiá, ktoré majú obrovskú moc ovplyvňovať vkus ľudí a ktoré vytrvalo ignorujú všetko, čo zaváňa kultúrou – divadlo, tanec, výtvarné umenie, hudbu a pravdaže aj literatúru. Sme pohodlní, nevyznáme sa, neorientujeme sa v tom obrovskom množstve titulov, ktoré vychádzajú a často sa pri kúpe knihy alebo lístka do kina rozhodujeme na základe recenzie, alebo podľa pekného plagátu, ktorý nám udrie do očí vo výklade. Keď noviny obetujú pol stránky týždne jednej-dvom recenziám, kde sa majú ľudia o nových knihách dozvedieť? Ak by som chcela zistiť, koľko asistencií mal dnes Demittra, žiadny problém, športové aktuality na mňa štekajú z každého denníka a z každých správ. Debut slovenského autora? Anasoft litera? Čo to je, prosím vás?

LITERÁRNY KVÍZ

Rudolf Sloboda (1938 – 1995) debutoval roku 1965 psychologickým románom *Narcis*. Jeho dejová zložka je minimalizovaná a do popredia sa dostávajú reflexia, fantazijné predstavy a sebaspytovanie protagonistu Urbana Chromého. Autor potom za tridsať rokov napísal popri poviedkových knihách celý rad románov. K tým najúspešnejším patrí aj *Stratený raj* z roku 1983. Jeho dej je situovaný do prostredia protialkoholického liečebne. Hlavný hrdina Jano Biely sem dobrovoľne prichádza, aby sa vyliečil z alkoholizmu, pretože pred päťdesiatkou sa mu zunoval staromládeňský život. Zalúbil sa a chce uzavrieť manželstvo. Sloboda s dôvernou znalosťou prostredia a problematiky, ale i s jemu vlastnou ľahkou iróniou opisuje zložité vzťahy medzi pacientmi, lekármi a ostatným personálom, ako aj vyrovnávanie sa protagonistu s pocitom poníženia a s obmedzenou slobodou. Súčasťou liečebnej procedúry je aj skupinová psychoterapia.

„Do miestnosti prúdil jarný vzduch a svetlo. Jano vystrčil hlavu z okna a na chvíľu celkom zabudol, kde je, aj čo je, ba aj aké je ročné obdobie. Park bol pestrý, bol to zmiešaný les, a preto nebolo jednoznačne všetko jarné.“

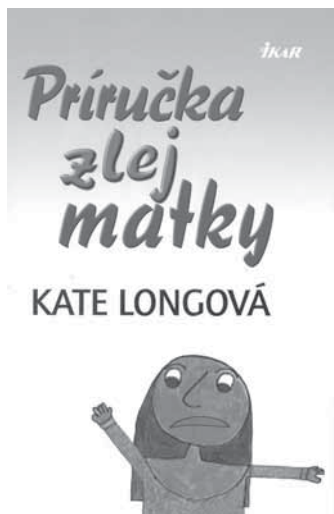
Keď obrátil hlavu do miestnosti, musel sa akoby prebrať. Desiat pacientov sedelo v kruhu a vošiel muž v bielom plášti; ten, ktorého mnohí videli v spoločnosti Saba; to Sabo pod pláštikom organizovania nadával mimo poradia na svoju ženu.

Doktor psychológ Pavol ... si sadol na voľnú stoličku a zavolať Jana, aby si našiel miesto v kruhu. Usádzanie trvalo niekoľko minút, všetci sa museli pohybať. Pacienti si mysleli, že Jana Bieleho psychológ vyhodí – ale vysvitlo, že patrí sem, a preto musel dostať svoje miesto.“

V úryvku sme priezvisko psychológa nahradili tromi bodkami. Naša dnešná kvízová otázka znie: Ako sa volá psychológ z knihy Rudolfa Slobodu *Stratený raj*? Ponúkame tri možnosti:

- A) Freud,
- B) Jung,
- C) Kafka.

Vymýšľa Igor Hochel

Na vaše odpovede čakáme do 13. februára, nezabudnite k nim priložiť kupóny vydavateľstiev Slovenské pedagogické nakladateľstvo – ML a Ikar, ktoré venujú knihy výhercom. Správna odpoveď na otázku z literárneho kvízu v prvom tohtoročnom čísle KR – Aké tajomstvo ukrýval Kracsenic z prózy Pavla Vilikovského *Silberputzen* vo svojej školskej aktovke? – bola pod písmenom B. Za správne odpovede posielame knižnú odmenu Ivanovi IŠTVÁNFFYMU do Bratislavy a Anne DILONGOVEJ do Bratislavy.

JUBILANTI

od 31. januára do 12. februára

10. 2. 1955 sa narodil v Trenčíne básnik Dalimír STANO, v súčasnosti žije v Košiciach, kde pracoval v niekoľkých vydavateľstvách. Od roku 1995 publikuje v literárnych časopisoch, knižne mu vyšli zbierky: *Vaša Esencia* (1997), *Oxana*

(1998), *Samotka* (2001), *Kolotoč alfa* (2003), *Žreb môjho bytia* (2005), *Edo je deväť* (2006) a *Diabolské balady* (2007). Ak si chcete prečítať básne jubiliujúceho autora z jeho najnovšej zbierky, ktorú si aj sám ilustroval, stačí, aby ste mu k blahoželaniu pripísali, kedy najčastejšie siahnete po poézii. Na vaše gratulácie pre Dalimíra Stana čakáme do 13. februára. Nezabudnite k nim priložiť kupóny Vydavateľstva Spolku slovenských spisovateľov, ktoré jednému z vás knižku *Diabolské balady* venuje.

- 1. 2. 1952 – Daniela HIVEŠOVÁ-ŠILANOVÁ, poetka, spisovateľka pre deti, dramatička
- 3. 2. 1936 – Igor RUSNÁK, dramatik, prekladateľ
- 3. 2. 1940 – Milan LASICA, dramatik, textár, prekladateľ
- 3. 2. 1946 – Peter ZAJAC, literárny teoretik, kritik a prekladateľ
- 4. 2. 1933 – Mikuláš KSEŇÁK, básnik
- 4. 2. 1933 – Július RYBÁK, prekladateľ, jazykovedec
- 7. 2. 1959 – Martin VLADO, básnik
- 7. 2. 1937 – Pavol HUDÍK, dramatik, scenárista
- 8. 2. 1946 – Mikuláš KOČAN, básnik, dramatik, publicista
- 9. 2. 1951 – Jozef PUŠKÁŠ, prozaik, scenárista
- 11. 2. 1939 – Rudolf CHMEL, literárny historik a kritik, esejista

Za blahoželania Rút Lichnerovej ďakujeme a pripájame sa k nim. Jej knižku *Anna Regina*, ktorú venuje vydavateľstvo Q 111, posielame Agneši KOVALČIKOVEJ do Košíc.

OBJEDNÁVKA

Objednávam si dvojtýždenník **KNIŽNÁ REVUE** na rok 2008 od čísla ..... Cena jedného čísla je 10 Sk, dvojčíslo 20 Sk. Predplatné 260 Sk.

Meno:

Priezvisko (organizácia):

Ulica:

Mesto:

PSČ:

Podpis:

Vyplnený objednávkový lístok pošlite na adresu: Knižná revue, Nám. SNP 12, 812 24 Bratislava e-mail: krevue@litcentrum.sk

Mať silu uchovať si radosť

Rozhovor s poetkou, prozaičkou a dramatickou Janou Bodnárovou

• Od nášho posledného interview pre *Sme* uplynulo vyše desaťročie, iste sa všeličo u teba zmenilo...

– Ten rozhovor sme robili po mojej knihe *bleskosvetlo/bleskotma*, ktorú vydalo vydavateľstvo HEVI. Čas je čosi ako prievan. Žijeme veľmi zakcelerovane. Odvtedy preleteli v mojom živote, trochu nadnesene povedané, svetlá i tiene. Vždy som tušila, a teraz to už viac-menej viem, že jedným z podstatných zmyslov našej existencie je práca. A ak má človek ustavičné vnútorné pudenie po nejakom druhu tvorby, je to ešte vystupňovanejšie, obsesívnejšie. Dúfam, že mi to vydrží nejaký čas, lebo – na druhej strane – uchovať si schopnosť kreativity aj v nie práve mladom veku vôbec nie je také samozrejmé. Takže k tej zmene zákonite parí rekapitulácia: vydala som päť kníh pre dospelých a sedem kníh i miniknižočiek pre deti. Boli zrealizované moje dva scenáre pre televíziu, pribudli ďalšie rozhlasové hry a napísala som aj pár divadelných hier. *Sobotnú noc* inscenovali v Divadle A. Duchnoviča v Prešove v režii R. Balleka, hru *Kurz orientálneho tanca* v podzemí, v „zrkadlovej sieni“ skúšobne Baletu SND v Bratislave v režii J. Šimka. Hra *Lampiónový sprievod* sa síce u nás neinscenovala, ale preložili ju do angličtiny, čast do nemčiny a vlni sa usku-točnilo jej scénické čítanie v divadle vo Schwechate. Časť hry preložili aj do hindčiny a vyšla v medzinárodnom časopise Saar Sansaar vydávanom v Dillí. Predvlni som sa zúčastnila na festivale Ars poetica v Bratislave, čo považujem za veľkú česť. Čítala som tam básne zo zbierky *Še-po-ty*. Tieto básne boli preložené do arabčiny a recitovali ich vlni v jednu júnovú noc v Káhire na podujatí Long Night of European Poetry. Vždy ma prekvapí, ako si „veci“ niekedy žijú ďalej svojím vlastným životom.

Ak máš na mysli zmeny v intímnom osobnom živote, musela som sa popasovať so syndrómom „opusteného hniezda“, pretože moje deti dospeli a žijú si svoje slobodné životy v cudzine. Musela som nájsť prímerie s maminou nemocou, ktorá ju oberá o spomienky, o citové prežívania, komunikáciu, teda o to najvzácnejšie, čo nás robí celistvými ľuďmi. Po vyše tridsiatich rokoch života v Prešove sa sťahujem do Košíc. Až teraz si uvedomujem, že s Prešovom som zrástla viac, než som si myslela.

• Každá tvoja kniha je iná, usiluješ sa upútať čitateľa už tvarom, alebo ti je vlastné experimentovanie?

– Dôležité sú identické znaky rukopisu. Naozaj dúfam, že ich v každej knihe cítim. Medzi „tvar“ a „experimentovanie“ by som dala znak rovnosti. Obsahovo, tematicky, emocionálne... rotujem okolo toho istého bytostného problému: pocit lability, vnútornej samoty, outsiderstva, sociálnej krutosti, hľadanie záchranných vzťahov alebo únikov, možno i náznaky transcendencie. Takže nové momenty môžem prinášať naozaj skôr vo forme – v tvare. Tu vidím veľké možnosti v prepájaní žánrov. Pre mňa „experimentovanie“ vyplýva najmä z túžby byť vnútorne slobodná, nehatená, prekvapivá, hoci „tichším“ spôsobom, ako je u nás zvykom. A v písaní som aj pomerne inakšia ako v osobnom živote, alebo aká som pod „persónou“, s ktorou sa nestotožňujem.

• V tvojej tvorbe sa prepája výtvarné a literárne umenie...

– Áno, sú prípady, keď výtvarné dielo priamo tematizujem. Najlepším príkladom je kniha pre deti *Moja prvá galéria* a niektoré texty z *bleskosvetlo/bleskotma* (vznikli ako subjektívne interpretácie obrazov – pozn. M. S.). Pociť prepojenia s výtvarným umením však nie vždy sedí. Viackrát som hovorila o tom, že moje spontánne orientovanie sa v druhú jazyka nie je v reči abstraktných pojmov, ale v jazyku obrazov. Ten je mi z akéhosi dôvodu bližší. Asi preto, že nie som intelektuálny typ autorky, ale skôr sa napajam na tie „podraci-

Jana Bodnárová (nar. 1950 v Jakubovanech) vyštudovala dejiny umenia na FF UK v Bratislave. Debutovala zbierkou próz *Aféra rozumu* (1990 – Cena Ivana Kraska), podľa poviedky *Smutný valčík* z tejto knihy nakrútil režisér Jaroslav Rihák roku 1997 rovnomený TV film. Úvodnú prózu *Fragments z malomesta* z nasledujúcej knihy *Neviditeľná sfinga* (1991) prepísala do scenára pre televízny film, ktorý režíroval Peter Mikulík (r. 2000). Po netradičnej novele *Z denníkov ldy V.* (1993) nasledovali ďalšie prózy *bleskosvetlo/bleskotma*, *Závojaná žena* (obe 1996), *2 cesty* (1999), *Tiene papradia* (2002), *Insomnia* (2005) a knihy pre deti: *Roztrhnuté korálky* (1995), *Dievčatko z veže* (1999), *Malí, väčší, ešte väčší* (2000), *Barborkino kino* (2001), *Čo som videla pri jazere/Was ich am See zu sehen bekam* (2003), *Moja prvá galéria* (2005) a brožované knižky *O strome, ktorý bol na ceste/The Tree which came from afar* (2006), *Ako sa Ema prestala báť/Comment Emma a cessé d' avoir peur* (2007, vyšla i česko-anglicky). Poému *Terra nova* (1991) a básnickú zbierku *Še-po-ty* (1995) dopĺňajú piesňové texty *Blíženci*, ktoré autorka vydala roku 2000 pod pseudonymom Johanna Blum. DAD v Prešove uviedlo Bodnárovej hru *Sobotná noc* (2003), v baletnej skúšobni SND v Bratislave uviedli jej víťaznú hru v súťaži DRÁMA 2005 *Kurz orientálneho tanca* (2006) a boli realizované aj jej viaceré rozhlasové hry, napr. *Interview* (1991), *Mlčanie Emilky D.* (1992), *Ona* (2002), *Hra pre 2 hlasy, melanchóliu a piesne, Kto klope na dvere* (obe 2005) a iné. Venuje sa aj tvorbe videoperformancií.

onálne priestory“ v nás, kde sídli imaginácia, fantázia, intuícia, sen, mýtus, vízia... Obrazný jazyk je starší ako abstraktná reč. Je to prapôvodný ľudský jazyk. Rada mám tiež kukly metafor až symbolov. A k tomu je takýto typ jazyka najbližšie, pričom nemusí byť nejaký komplikovaný, naopak, znesie i úplne každodenné, jednoduché výrazy. Len sa ním vytvorí „obraz“ a ten je šifrou, kódom pre jeho možno i rôzne dešifrovanie v riadkoch, medzi a pod riadkami. Ale v pripravovanej próze sa pokúšam i o abstraktnejší jazyk.

• Tvoje videoperformancie boli ocenené v zahraničí, no na Slovensku sú pomerne neznáme.

– Pre mňa je cenné už to, že prešli sitom výberu a boli prezentované na pár veľkých fórach. V Berlíne roku 2000 uviedli moje haiku pre video s názvom *Môj rozhovor s rastlinami* na festivale ZEBRA Poetry Film Festival. Na medzinárodnom festivale ženského videoumenia pod názvom Konštrukcia deštrukcie v srbskom Novom Sade som sa zúčastnila s haiku pre video *Sme z jednej zeme* na ekologický motív. Vážim si prezentáciu pár mojich videí v Zamku Ujazdowskom vo Varšave. Vo výtvarnom umení u nás majú videoperformancie celkom prirodzene svoj priestor. Mladí výtvarníci skôr inklinujú k videoumeniu ako iba k „čistej“ performancii. Tento druh umenia od 60. rokov prešiel prudkým vývojom. Keď robí performanciu výtvarníčka, má charakter výtvarného umenia. Keď hudobník, tak má charakter hudby, keď tanečník, tanca, no a keď literátka, vzniká literárna performancia. Tá je u nás naozaj dost ojedinelá. Ja som začala s videoperformanciami pred desiatimi rokmi. Video mi vyhovuje preto, že som absolútne neexhibičný, samotársky typ. Osobne som chcela realizovať vizuálnu poéziu, poéziu bez slov. Potom mi šlo o „vyrozprávanie“ akýchsi bleskových filmových poviedok – tiež bez slov. No a naposledy začínam k videoperformanciam hľadať spätné cudzie básne. Urobila som tak vo videu *Únik*, ku ktorému som spätné pridala báseň Theodora Roethkeho *Prebúdzanie*, pretože som našla akési totožné najspodnejšie prúdy životného pocitu, vyvierajúce kdesi z epicentra človeka. Ja, sledovaná kamerou, ako špiónskym okom, oblečená v čiernych, dlhých arabských šatách, s rukávmi až po kolena, kráčam – ruky v geste orantov, hore tiahlym, zasneženým kopcom a od hlavy až po päty vlečiem na chrbte karnevalové masky. Tie postupne odpadávajú, takže na vrchol vyjdem takmer oslobodená od bremena. Svetlo je ponuré, sivasté. Pred začiatkom – pri zábere na karnevalové masky rozložené v kruhu na snehu, okolo malého gejzíru s horúcou vodou – ide text básne T. Roethkeho: „*Budím sa, aby som spal a pomaly bdiem. / Tuším svoj osud v tom, čoho niet sa báť. / Učím sa cestou, ktorú musím prejsť.*“

Ešte musím povedať, že robím „nahé“ videá.

Je iba kamera, ja, predmety, priestory- zväčša klaustrofobické interiéry. Nepoužívam počítač na úpravu záznamov. Niekedy mi ale technici pomôžu urobiť strih počítačom. Napríklad v *Úniku* mi cesta tiahlym kopcom trvala štyridsať minút a video má desať minút. Hoci som mohla potrápiť divákov a nechať aj ten

reálny čas (smiech). Warhol tiež nechal bežať kameru osem hodín. Pokiaľ spal, snímala ho. Moje videá boli naozaj asi viac v cudzine. Nemôžem sa však sťažovať, že doma nemám žiadny priestor. Viackrát mi ho dal najmä Aspekt a dávnejšie i Transart Communication v Nových Zámkoch. Niekoľko videí bolo prezentovaných aj v Liptovskom Mikuláši, Žiline i v Prešove.

• Čo pre teba znamená tvorba pre deti, pristupuješ k nej odlišne ako k literatúre pre dospelých?

– Takmer jedno a to isté. Napísať príbeh, byť jeho médiom. Hoci predsa je v tom určitý rozdiel. Najmä v jazyku. V literatúre pre deti sa pokúšam o akúsi podvojnosť, aby text mohli čítať i dospeli. A tiež o to, aby bol jazyk ne-patrné „väčší“, ako je jazyk dieťaťa. Aby sa zasnul do jeho podvedomia, aby ho kultivoval kvázi akýmsi samopohybom znútra bytosti. Trošku cítim i rozdiel pri písaní. Počas písania pre deti som harmonickejšie vybalansovaná, akási radostnejšia a schopná zasnúť, pozerať na svet akoby po prvý raz. Za to som deťom, tým mimoriadnym bytostiam, ktoré vlastnia tajomstvo ľudskej prirodzenosti, veľmi vďačná.

• V kontexte súčasnej literatúry pútaš nielen umeleckosťou, ale aj etickými aspektmi svojich próz. Ide o zámerný apel na čitateľa, alebo empatie voči ľuďom zo sociálnej periférie?

– Z našej spoločnosti odišlo kadečo zlé, pokrivené a prišlo tiež kadečo zlé. Vtiahla k nám okrem iného aj „novinka chudoba“, aby som

si, nepresne, pomohla názvom jednej nemeckej divadelnej hry, u nás režírovanej J. Šimkom. Prvá kniha mi vyšla roku 1990 a pri spätnom pohľade môžem konštatovať, že v mojom písaní došlo odvtedy k určitým posunom. Napríklad *Terra nova* bola epická, individualistická poéma, tuho hermetická, nie vždy otvorená a jasná dokonca ani mne samej. Práve preto si ju cením, lebo mi ukázala, aké nesmierne sily hýbu pri písaní človekom, ak sa im nekontrolovane, totálne oddá. Dnes ma oveľa viac ako kontakty iba s vlastným podvedomím a nadvedomím zaujímajú – ako sa pýtaš – ľudia z periférie: začínajúce priepastné rozdiely medzi ľuďmi, traumy z nich. Zaujímajú ma ekológia prírody i ľudskej duše. Zaujímajú ma teórie hľadania alternatívnych spoločností pre ľudskejší život, pre nasýtenú ľudskú dôstojnosť a rovnosť menšín. Ale nielen ich. U nás to zatiaľ nenachádzam. Tvorcovia boli asi vždy citliví na trápenie iných. Ak by „tí iní“ nemali v umelcoch advokátov sui generis, svet by mohol podstatne viac zhrubnúť, otupieť, zne-citlivieť. To vôbec neznamená, že dnešný svet je len neradostný, bezvýchodiskový. Jednoducho, ja si všimam skôr jeho hrany.

• Postavy v твоjich textoch sa často pohybujú na hraniciach medzi realitou a neskutočnosťou, sú hypersenzibilné...

– Spájaš pojmy, ktoré samy osebe sú pre mňa enigmatické a práve to využívam pri písaní – presahy z jedného do druhého sveta. Čo je realita? Čo je neskutočnosť? Nejde len o uhol pohľadu? Pre moju prastarú mamu bol televízor až do jej smrti „neskutočnosť“, ktorá jej takmer nahaňala strach. Pre mňa bola zasa jej „realita“ neskutočnosť, lebo bola až archetypálna, spojená s duchmi predkov. Také boli jej archaické rozprávania, prekopírované do jej vedomia z dedinského kolektívneho vedomia. Ako dieťa ma to vyvádzať z miery a vyvolávalo vo mne strach, no asi práve toto pôsobilo na štruktúrovanie mojej osobnosti: Takže: prechádzanie zo sveta Tu do sveta Fantázií mi nerobí problémy. Koniec koncov, M. Knižák hovorí, že umenie existuje ako paralelný svet a umelci sú ľudia, ktorí majú schopnosť kontaktu s týmto paralelným svetom.

• Aký je tvoj postoj k literárnej kritike?

– Dávam prednosť literárnej teórii. Tú z veľkej väčšiny robia vzdelaní, erudovaní literárni vedci a ich poznanie ma môže obohatiť, prekvapiť, lebo je to tiež druh tvorby, vzrušenia z objavov. Interpretujú literatúru, ale ponúkajú zároveň i istú víziu sveta. Literárna kritika v tlači, resp. kritika, ktorá má zhodnotiť nové knihy, na mňa niekedy pôsobí tak, akoby ju robil ktokoľvek, aj bez náležitého vzdelania, širokého rozhľadu. To by nebolo najhoršie, lebo nadšený amatér môže mať tiež ostrý postreh a nemusí to byť „tuberkulózne“ čítanie, dokonca môže prekvapivo otvoriť hranice diela, i osvetliť autorovi, čo vlastne napísal. (smiech). Čo je horšie, mne sa zdá, že kritici či kritičky sú niekedy akoby ustáti, priam otrávení, zo svojho predmetu skúmania – z kníh. Tento druh kritikov povie oveľa viac o samom sebe ako o predmetnej knihe. Sú však aj mimoriadne inteligentní, objektívni recenzenti/recenzentky, ktorých čítam rada a ktorí ma asi nikdy nesklamú. Ja som zažila i veľmi empatické a prekvapivé prijatie mojich kníh i ostrejšie, nemilosrdnejšie súdy. V Nemecku, Česku alebo Poľsku som sa zasa stretla s oduševnenými poslucháčmi. S tým sa doma často nestretávam. Sú i výnimky, najmä besedy s deťmi. Väšň z kníh prejavujú skôr deti z malých mestečiek. Na koniec musím kriticky voči sebe povedať, že priame kontakty s našimi kritikmi ani nevyhľadávam. Majú právo na osobnú interpretáciu a rovnako v nej môžu byť objektívni, ako zablúdiť. Podobne, ako sa to deje autorom.

Marta Součková